

הקדמה

חברת 'עיקרי הנתונים והמגמות' מבוססת על השנתון הסטטיסטי. החוברת מציגה את הנתונים העיקריים על תל-אביב-יפו ואת המגמות והשינויים שחלו בה בתחומים שונים, כגון: מבנה דמוגרפי וחברתי, פעילות כלכלית, חינוך ותרבות, תשתיות, שירותים עירוניים שונים ועוד. פירוט נוסף של הנתונים המופיעים בחוברת זו ניתן למצוא בשנתון הסטטיסטי מס' 51 וכן בתקליטור המצורף לשנתון.

נתוני השנתון הסטטיסטי נאספים ממקורות רבים: היחידות השונות בעירייה, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הביטוח הלאומי וגופים ממשלתיים, ציבוריים ופרטיים. כל החומר שנאסף נבדק, עובד ונערך על ידי הצוות של המרכז למחקר כלכלי וחברתי בעיריית תל-אביב-יפו. כאן גם המקום להודות לכל הגורמים ולכל בעלי התפקידים שסיפקו לנו את הנתונים ולא לה שסייעו בהפקת חוברת זו.

ב ב ר כ ה

ד"ר אטל פרידמן

מנהלת המרכז למחקר כלכלי וחברתי

כסלו התשע"ג - דצמבר 2012

תוכן העניינים

4.....	שטח העיר ואיכות הסביבה
4.....	מבנה דמוגרפי
7.....	משפחות, משקי בית ורמת חיים
9.....	שירותים חברתיים וביטוח לאומי
11.....	שירותי בריאות
11.....	חינוך והשכלה
13.....	תרבות ופנאי
14.....	סדר ציבורי
15.....	עבודה
16.....	תעשייה מסחר ושירותים
17.....	תיירות
18.....	דיוור
19.....	בנייה
21.....	תשתית
22.....	תחבורה
23.....	שירותים עירוניים
24.....	תקציב העירייה
25.....	עובדי העירייה
25.....	מטרופולין ת"א

שטח העיר ואיכות הסביבה

שטח השיפוט המוניציפאלי משתרע על כ-51,809 דונם (על-פי מפקד האוכלוסין 2008). שתי הערים הגדולות האחרות בישראל עולות בשטחן על ת"א-יפו. שטחה של ירושלים הוא 125,200 דונם ושל חיפה - 68,900 דונם.

ב-2010 הגיעה צפיפות האוכלוסייה בעיר ל-7.8 נפשות לדונם והיא גדולה מזו שבירושלים (6.3) ובחיפה (3.9). הגידול בצפיפות האוכלוסייה בין מפקד האוכלוסין 1995 לבין שנת 2010 (מ-6.8 ב-1995 ל-7.8 ב-2010) משקף את הגידול באוכלוסיית העיר.

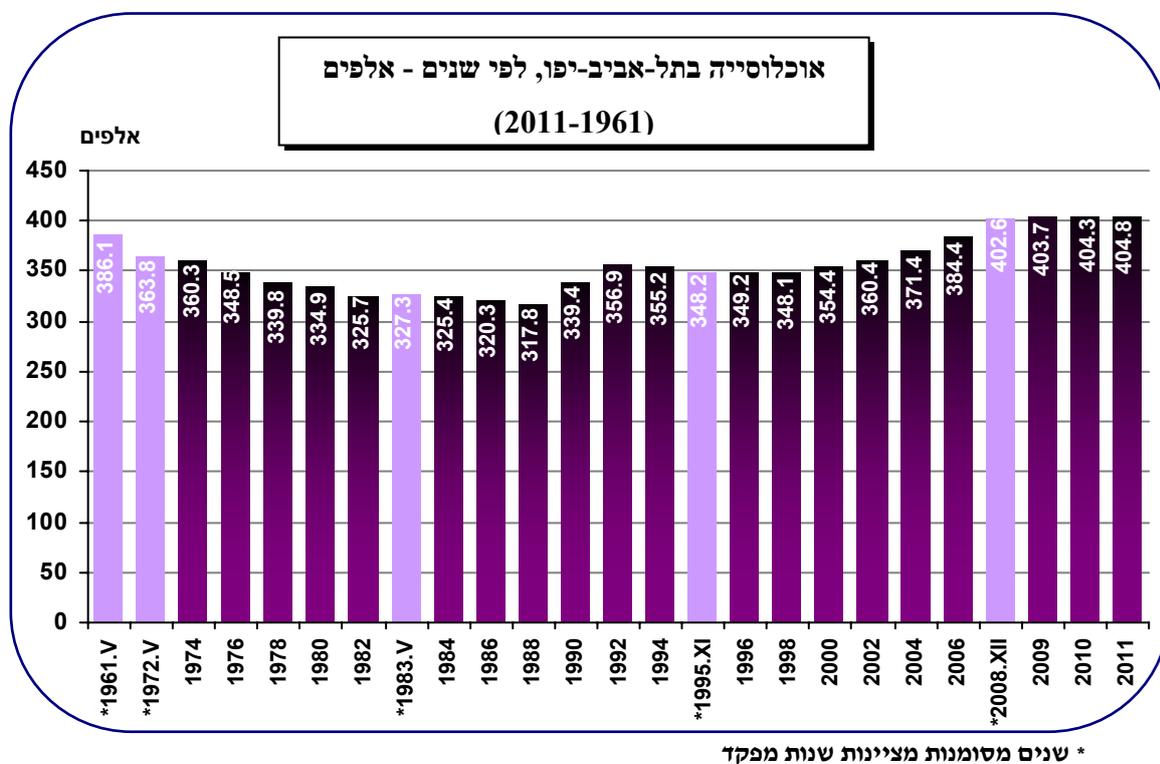
האזורים בהם צפיפות האוכלוסייה ב-2010 הייתה גבוהה (מעל לממוצע העירוני) הם: תת רובע 12, 21, רובע 3, רובע 4, תת-רבעים 51, 52, 54, 55, 73, 74, 81, 91 ו-92. האזורים בהם צפיפות האוכלוסייה הייתה נמוכה מהממוצע העירוני הם: תת-רבעים 11, 13, 23, 53, רובע 6, ותת-רבעים 71, 72, 82 ו-93.

שטח ה"ריאות הירוקות" בעיר (הכולל פארקים, גנים, חורשות, פסי ירק, שטחי בור ועוד) הסתכם ב-11,493 דונם (ספטמבר 2012), שהם כ-22% משטח העיר. בחישוב זה לא נכללו הגינות הפרטיות, עצים ברחובות וכן שטחים ירוקים במוסדות ציבור ובבניינים של חברות עסקיות, כיוון שאין עליהם נתונים סטטיסטיים. משנת 2000 ואילך הייתה עלייה משמעותית של כ-44% בשטח ה"ריאות הירוקות" בעיר (מכ-8,000 דונם בשנת 2000 ל-11,493 דונם בשנת 2012).

מבנה דמוגרפי

אוכלוסייה

על-פי נתוני הלמ"ס, בסוף שנת 2011 מנתה אוכלוסיית ת"א-יפו כ-404,800 נפש - גידול של כ-0.1% בהשוואה לשנה הקודמת. (המספר לא כולל את אוכלוסיית העובדים הזרים בת"א-יפו, שמספרם נאמד בכמה עשרות אלפים).

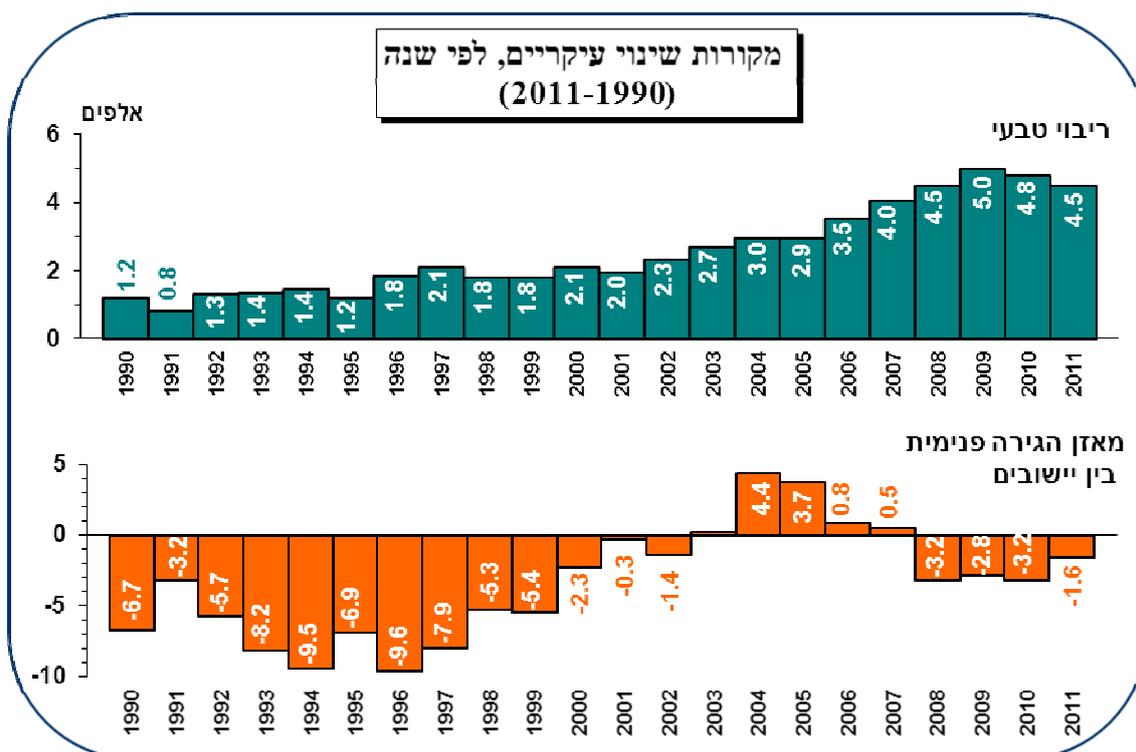
מספר היהודים ואחרים (ללא ערבים) הגיע לכ-388,100 (כ-96%) ומספר הערבים עמד על כ-16,700 (כ-4% מכלל אוכלוסיית העיר). הרוב הגדול של אלה שאינם יהודים מתגורר ביפו - רובע 7.

החל במחצית שנות ה-60' ובשני העשורים הבאים (שנות ה-70' וה-80') הצטמצם גודלה של האוכלוסייה בעיר. בתחילת שנות ה-90' עד שנת 1993 חל גידול מואץ באוכלוסיית העיר הודות לגל העלייה מבריה"מ לשעבר ולאחר מכן חלה שוב ירידה עד שנת 1995 והתייצבות מסוימת עד שנת 1998. החל בשנת 1999 נרשם גידול באוכלוסיית העיר. גידול זה בא לידי ביטוי בשיעור השינוי השנתי שהיה חיובי לאורך כל השנים והגיע לשיא בשנת 2004 בגידול שנתי באוכלוסיית העיר של 2.0%. למרות ששיעור הגידול נשמר חיובי, מאז שנת 2004 שיעור זה במגמת צמצום וכאמור, בשנת 2011 הוא עמד על 0.1%.

למרות הגידול באוכלוסיית העיר, חלקה של האוכלוסייה בת"א-יפו מכלל האוכלוסייה בישראל הלך והצטמצם עם השנים מ-11.6% ב-1972 ל-5.2% ב-2011. תל-אביב-יפו היא העיר השנייה בגודלה בישראל. בסוף 2011 ירושלים מנתה כ-804,400 תושבים וחיפה מנתה כ-270,300 תושבים.

מקורות השינוי באוכלוסייה

השינוי שחל בגודל האוכלוסייה נובע משלושה גורמים עיקריים: הריבוי הטבעי בעיר (מספר הנולדים פחות מספר הנפטרים); מאזן ההגירה הפנימית בין-יישובים (מספר נכנסים לעיר פחות מספר היוצאים מהעיר - מאזן חיובי משמעותו שמספר הנכנסים גדול ממספר היוצאים מן העיר ומאזן שלילי משמעותו שמספר הנכנסים קטן ממספר היוצאים מן העיר ליישובים אחרים); ומאזן הגירה בין-לאומית (מספר העולים החדשים שמגיעים לת"א-יפו ומספר התושבים החוזרים מחו"ל, לאחר לפחות שנה של שהות בחו"ל ברציפות, פחות מספר היורדים לחו"ל, השהים לפחות שנה ברציפות אל מחוץ לגבולות המדינה)¹.

¹ בעקבות מפקד האוכלוסין שנערך בשנת 2008, קיימים שני נתונים שהם שונים במקצת בעבור כל אחד ממקורות השינוי המוצגים: 1. הנתון שמתקבל מקבצים המנהלים של מרשם התושבים ומבטא את השינויים כפי שנרשמים במשרד הפנים בכל הנוגע להגירה פנימית בישראל, ילודה ותמותה; 2. נתון שני, שהוא שונה במקצת מהנתון הראשון, מתקבל בחישוב מיוחד שעורכת הלמ"ס, המתקן את מקורות השינוי ע"י שקלולם במקדם ייחודי שהתקבל על סמך תוצאות מפקד האוכלוסין משנת 2008 (לפירוט נוסף ראה הסבר בשנתון מס' 51, פרק מבנה דמוגרפי, סעיף הגדרות והסברים). הנתונים שמוצגים בחוברת זו, הם הנתונים המשוקללים במקדמים הרלוונטיים.

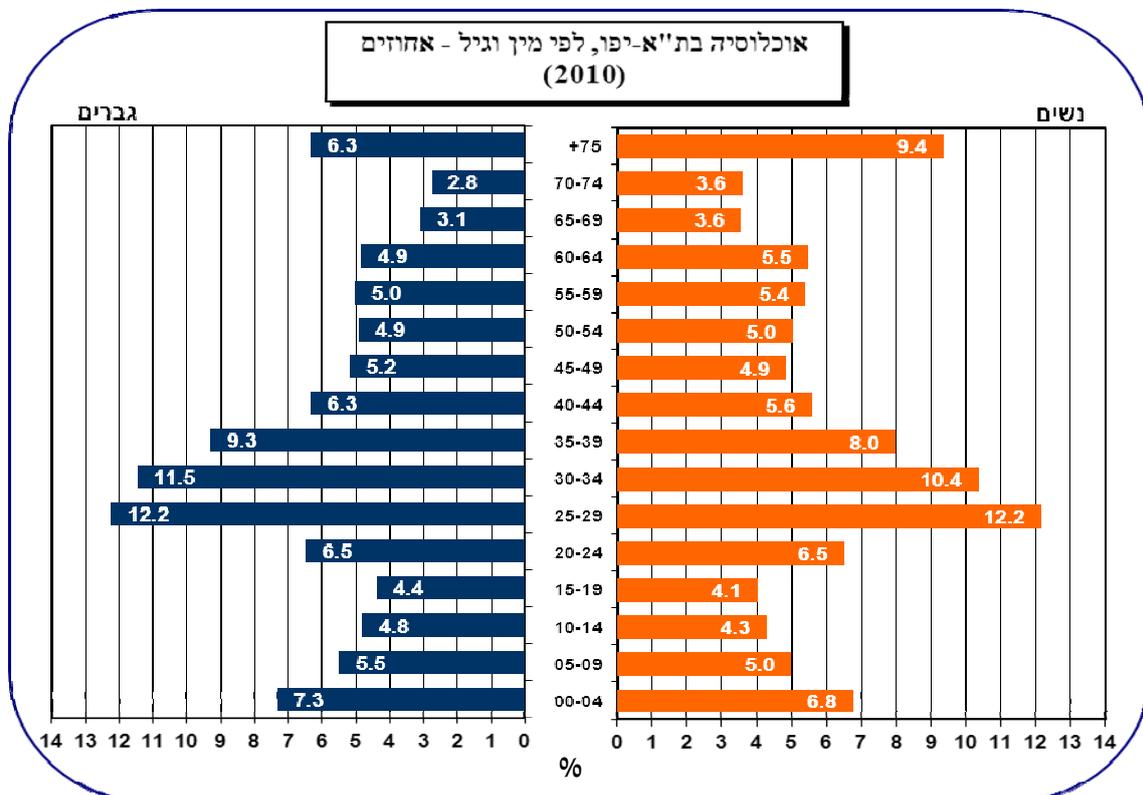
ריבוי טבעי - הריבוי הטבעי מבטא את ההפרש בין מספר הנולדים לבין מספר הנפטרים בעיר. הריבוי הטבעי בת"א-יפו, היה נמוך יחסית לאורך השנים. בעשור האחרון נרשמה מגמת עלייה בריבוי הטבעי. בשנת 2011 עמד הריבוי הטבעי על 4,500 וזאת עלייה של כ-114% בהשוואה לשנת 2000 (בה הריבוי הטבעי עמד על כ-2,100). שיעור הלידות ל-1,000 תושבים אצל יהודים ואחרים עמד בשנת 2011 על 19.2, לעומת 23.4 בקרב הערבים (ההבדל נובע ממבנה גילים צעיר יותר ומרמת פרויון גבוהה יותר אצל ערבים). עם זאת, בעשור האחרון חל צמצום הדרגתי בפערי הילודה בין שתי האוכלוסיות - בשנת 2000 עמד שיעור הלידות ל-1,000 איש על 16.1 ו-31.3 לידות, בהתאמה.

מאזן הגירה פנימית בין יישובים - החל בשנות ה-60' מאזן ההגירה הפנימית בין יישובים היה שלילי. מאזן ההגירה השלילי החל להצטמצם בהדרגה מאמצע שנות ה-90'. בשנת 2003 מאזן ההגירה הפך משלילי לחיובי (ועמד על 232) ובשנת 2004 מאזן ההגירה הפנימית בין יישובים הגיע לשיאו 4,375, כלומר מספר המשתקעים בעיר היה גבוה באופן ניכר ממספר העוזבים את העיר. בשנים שלאחר מכן מאזן ההגירה החל להצטמצם ובשנת 2008 הוא שוב הפך לשלילי (כ-3,200). המאזן המשיך להיות שלילי גם בשנים הבאות אם כי הוא החל להצטמצם, כך שבשנת 2011 המאזן היה כ-1,600 תושבים.

מאזן הגירה בין-לאומית - נכון לשנת 2010 (עדיין לא התקבל נתון מעודכן לשנת 2011), מאזן ההגירה הבין-לאומית עמד על +1,210 תושבים (עולים ותושבים חוזרים פחות התושבים היורדים לחו"ל ששוהים שם יותר משנה ברציפות). מספר העולים החדשים שנכנסו לעיר ב-2011 עמד על כ-1,500.

אוכלוסייה, לפי גיל

האוכלוסייה בעיר מבוגרת יחסית, עם אחוז נמוך באופן יחסי של ילדים (כ-17% ילדים בגיל 0-14, בהשוואה לכ-28% בישראל) ואחוז גבוה של בני 65 ומעלה (כ-14% בעיר לעומת כ-10% בישראל), במיוחד ברבעים 1, 3 ו-4. יחד עם זאת, בעשור האחרון ניכרת מגמה של הצערת האוכלוסייה, בעיקר בצפון הישן ובמרכז העיר.

בהשוואה לישראל, בת"א-יפו ישנו אחוז גבוה של צעירים וצעירות: בעיר היו כ-30% צעירים בגילאי 20-34, בהשוואה לכ-22% צעירים בגילאים אלו בישראל. כמו כן, אחוז הרווקים והרווקות בעיר גדול מזה שבישראל: שיעור הרווקים בעיר, מתוך כלל הגברים בני 15+, היה כ-44% מקרב הגברים ו-36% רווקות מקרב הנשים בנות 15+, בעוד שהשיעור המקביל בישראל עמד על כ-35% וכ-28%, בהתאמה.

אוכלוסייה, לפי אזור בעיר

מבחינת התפרסות האוכלוסייה, בסוף 2010 יותר מרבע מתושבי העיר התגוררו בחלק הצפוני של העיר - עבר הירקון (כ-26%), בסך הכול כ-105,200 תושבים. בעשורים האחרים, אזור עבר הירקון עבר שינוי משמעותי מבחינת גידול התושבים - בשנות ה-70' באזור עבר הירקון התגוררו רק כ-13% (כ-47,200 תושבים) מכלל תושבי העיר.

בסוף שנת 2010, בצפון הישן ובצפון החדש (רבעים 3 ו-4) התגוררו כ-25% (כ-102,600 תושבים). בשנות ה-70' התגוררו באזור זה כ-32% (115,200 תושבים) מכלל תושבי העיר, שיעור שהצטמצם בהדרגה לאורך השנים. יש לציין שבשנת 2010 חל צמצום של כ-2% במספר התושבים באזור זה בהשוואה למספר התושבים שהיה בשנת 2009 (כ-104,300 תושבים).

בשאר אזורי העיר השינויים היו קטנים כך שהתפרסות התושבים נשארה דומה בהשוואה לעבר. באזור המרכז (רבעים 5 ו-6), התגוררו בשנת 2010 כ-10% (כ-42,000 תושבים) מכלל התושבים בעיר. ביפו (רובע 7), התגוררו כ-11% (כ-46,200 תושבים) מכלל תושבי העיר; בסביבת התחנה המרכזית (רובע 8) התגוררו כ-7% (כ-28,800 תושבים); ובדרום מזרח העיר (רובע 9) התגוררו כ-20% (כ-79,500 תושבים).

משפחות, משקי בית ורמת חיים

משקי בית

על-פי נתוני מפקד האוכלוסין, בסוף 2008 מספר משקי הבית בת"א-יפו עמד על כ-187,500 וגודל משק הבית הממוצע היה 2.1 נפשות. גודל משק הבית בת"א-יפו קטן בהשוואה לישראל (3.2 נפשות למשק בית בממוצע). בצפון הישן (רובע 3) ובמרכז העיר (רבעים 5 ו-6) משקי הבית קטנים בהשוואה לעבר הירקון (רבעים 1 ו-2), ליפו (רובע 7) ולמזרח העיר (רובע 9), כשלמעלה ממחצית משקי הבית בצפון ובמרכז העיר הם משקי בית של נפש אחת בלבד. בסוף 2008, כ-56% ממשקי הבית בעיר הם משפחתיים (104.4 אלף משקי בית משפחתיים, הכוללים 13.9 אלף משקי בית בהם הורה יחיד). ב-43.1 אלף משקי בית בעיר (המהווים 23% מכלל משקי הבית בעיר), גרים ילדים עד גיל 17 וב-42.2 אלף משקי בית בעיר (המהווים גם הם כ-23% מכלל משקי הבית בעיר), מתגורר לפחות אדם אחד בן 65 ומעלה.

משפחות חד-הוריות

בסוף שנת 2011 מספר המשפחות החד-הוריות בעיר עמד על 10,148 משפחות חד-הוריות, זאת לעומת 4,621 משפחות חד-הוריות שהיו בעיר בסוף שנת 1992, ואשר היוו כ-10.1% מסה"כ המשפחות עם ילדים בעיר. אחוז המשפחות החד-הוריות בעיר נמצא בעלייה מתמדת: בדצמבר 2011 הגיע שיעורן ל-21.3% מכלל המשפחות עם ילדים בעיר וזאת לעומת 12.4% בישראל.

רמת חיים

הרמה החברתית-כלכלית של תושבי ת"א-יפו **גבוהה** בהשוואה למוצע הארצי. על הרמה החברתית-כלכלית של תושבי העיר ניתן ללמוד ממכלול של משתנים, כגון הכנסות והוצאות חודשיות למשק בית, בעלות על מוצרים, צפיפות דיור ומחירי דיור. עם זאת, יש להיות ערים לעובדת קיומם של פערים חברתיים-כלכליים בין קבוצות אוכלוסייה שונות בעיר. בולט במיוחד

הפער בין האוכלוסיות באזורים השונים בעיר: צפון העיר, שתושביו בעלי מעמד חברתי-כלכלי גבוה בהשוואה לדרום העיר ומזרחה. להלן יוצגו משתנים עיקריים המתייחסים לרמת החיים של כלל תושבי העיר (ללא הבחנה בין תושבי האזורים השונים בעיר):

הכנסות והוצאות - ההכנסה הכספית החודשית (ברוטו) למשק בית בת"א-יפו (על פי סקר הוצאות משק הבית של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה) הגיעה בשנת 2011 ל-16,017 ש"ח. זוהי הכנסה הגבוהה בכ-10% בהשוואה לישראל, גבוהה ב-35% בהשוואה לירושלים וב-15% בהשוואה לחיפה. ההוצאה החודשית הכוללת לתצרוכת של משק בית בת"א-יפו עמדה בשנת 2011 על 15,365 ש"ח, גבוהה ב-10% בהשוואה לישראל, גבוהה ב-17% בהשוואה לירושלים וב-27% יותר מאשר ההוצאה החודשית לתצרוכת בחיפה.

דיור - עפ"י סקר הוצאות משק הבית, שיעור התושבים בת"א-יפו המתגוררים בדירה בבעלותם נמוך בהשוואה לשיעור המקביל בישראל, בירושלים ובחיפה. בשנת 2011 פחות ממחצית ממשקי הבית בעיר (44%) התגוררו בדירה בבעלותם, בהשוואה ל-69% ממשקי הבית בישראל וכ-60% ממשקי הבית בירושלים ובחיפה. כמו כן, בשנת 2011 צפיפות הדיור הממוצעת במשקי בית יהודיים בעיר הייתה 0.71 נפשות לחדר, דומה לצפיפות הדיור הממוצעת של משקי בית יהודיים בחיפה (0.68 נפשות לחדר), אך נמוכה מאשר בירושלים (0.94) ובישראל (0.82).

אחוזים		משקי בית לפי סוג החזקה על הדירה*
דירות בשכירות	דירות בבעלות	
26.3	68.8	ישראל
48.6	44.1	תל-אביב-יפו
31.1	60.4	ירושלים
32.5	59.6	חיפה

*שנת 2011.

מחירי דירות בבעלות ומחירים של שכר דירה בשכירות - על-פי סקרי מחירי דירות בבעלות הנערכים על-ידי הלמ"ס, נמצא כי מחירי הדירות בבעלות הדיירים גבוהים בתל-אביב-יפו בהשוואה לירושלים, חיפה ולכל הארץ. ברבע הראשון של שנת 2012 היה המחיר הממוצע לדירה בתל-אביב-יפו 1,786,500 ש"ח - גבוה ב-64% ממחיר דירה ממוצע בארץ, ב-18% יותר מהמחיר בירושלים וב-112% גבוה יותר מאשר בחיפה.

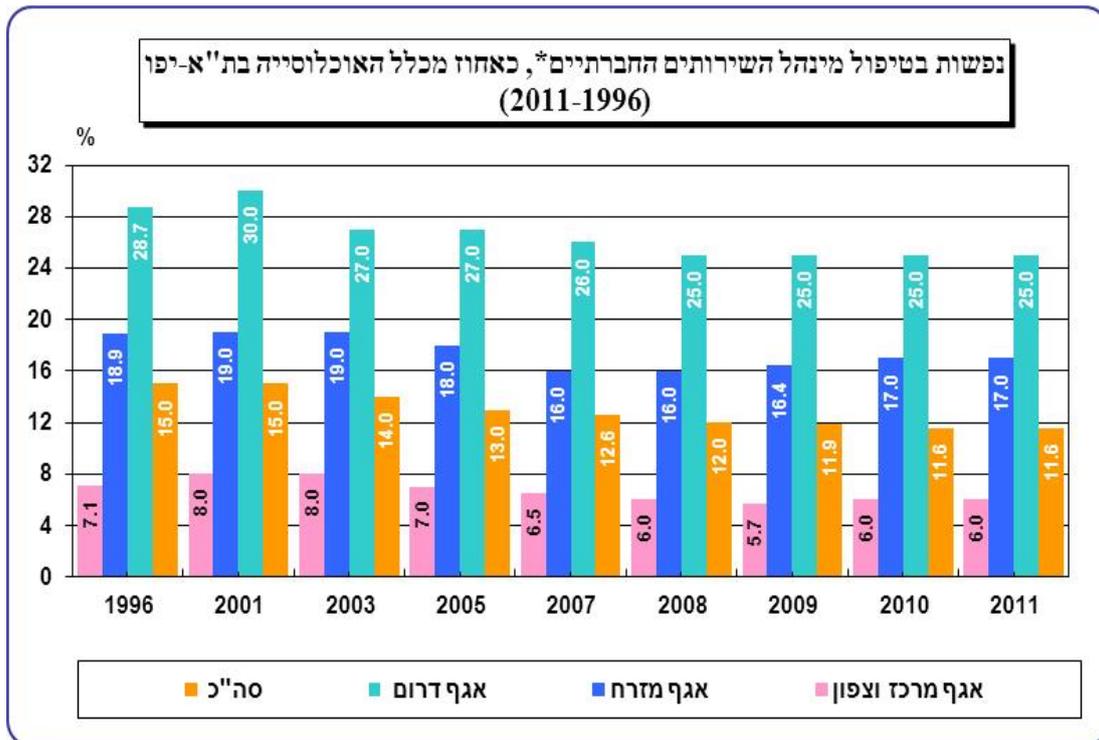
מסקר שכר דירה חודשי של דירות בשכירות נמצא כי ברבעון הראשון של שנת 2012 הגיע שכר הדירה בתל-אביב-יפו לכ-4,691 ש"ח לחודש, עלייה של כ-8% בהשוואה לתקופה המקבילה בשנה הקודמת. שכר הדירה בתל-אביב-יפו היה גבוה בכ-45% מן הממוצע הארצי, גבוה בכ-32% מאשר בירושלים וגבוה ב-108% בהשוואה לשכר הדירה בחיפה.

בעלות על מוצרים בני-קיימא - בשנת 2011 הייתה בבעלותם של 59.0% ממשקי הבית בת"א-יפו מכונית אחת לפחות (לעומת 63.8% ממשקי הבית בישראל, 47.3% בירושלים ו-58.3% בחיפה). מחשב ביתי נמצא בבעלותם של 83.2% ממשקי הבית בעיר (בהשוואה ל-78.2% ממשקי הבית בישראל, 71.8% בירושלים ו-81.3% בחיפה). שיעור משקי הבית המחוברים לאינטרנט גבוה יותר בת"א-יפו (80.6%) מאשר בישראל (70.3%), בירושלים (56.7%) ובחיפה (79.8%). שיעור משקי הבית שבבעלותם טלפון נייד (סלולרי) אחד לפחות גבוה (96.1%) והוא גבוה במעט מנתון זה בישראל (93.5%), בחיפה (94.0%), בירושלים (89.2%).

שירותים חברתיים וביטוח לאומי

שירותים חברתיים

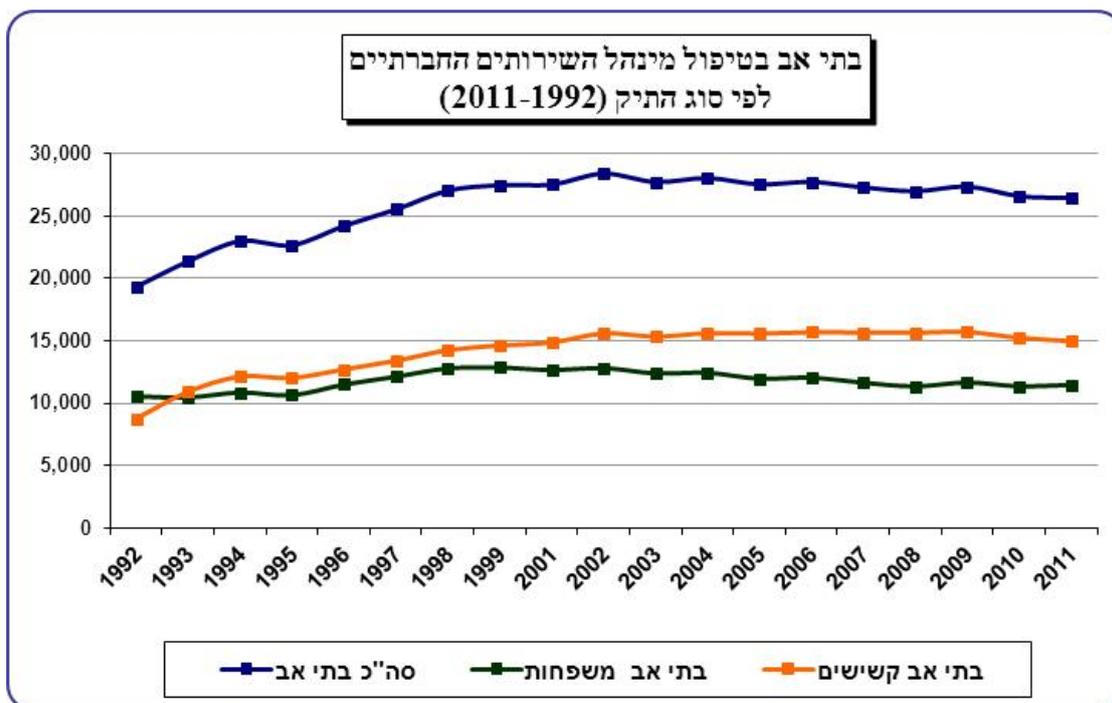
בשנת 2011 טופלו על-ידי שירותי הרווחה במינהל השירותים החברתיים 46,865 אנשים (עם תיק), המהווים כ-12% מתושבי העיר. באזור אגף המזרח (רובע 9) כ-17% מכלל האוכלוסייה באזור נמנו עם המטופלים (עם תיק) בלשכות המינהל לשירותים חברתיים, באזור אגף דרום (רבעים 7 ו-8) - כ-25% ובאזור אגף מרכז-צפון (רבעים 1-6) - כ-6%. נתונים אלו עקביים בעשור האחרון ועולים בקנה אחד עם הבדלים חברתיים - כלכליים שקיימים בין תושבי האזורים השונים בעיר.

* עם תיק

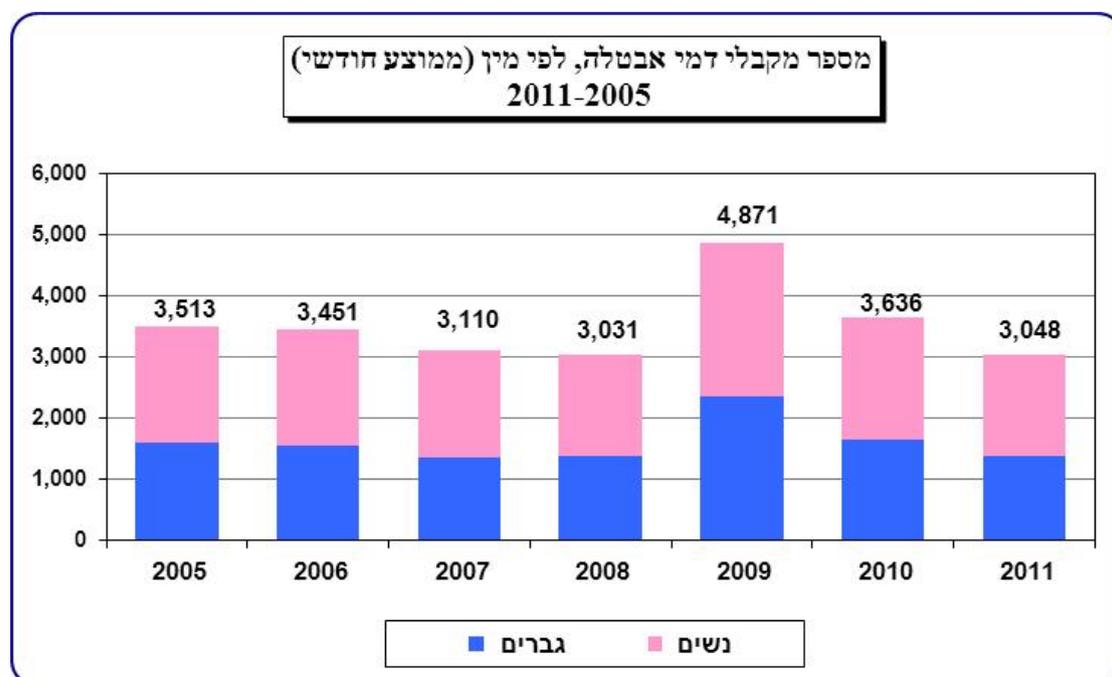
בדצמבר 2011 היה מספר התיקים של בתי האב המטופלים 26,423 (בדומה למספר התיקים שהיו בטיפול המינהל בשנת 2010). בעשור האחרון קיימת יציבות יחסית במספר בתי האב המטופלים במינהל השירותים החברתיים.

מתוך סה"כ בתי האב, שטופלו ע"י מינהל השירותים החברתיים בעירייה בשנת 2011, 43% הם בתי אב של משפחות (כשני שלישים מהם באגפים דרום ומזרח); 57% מבתי האב הם בתי אב של קשישים (46% מהם באגף מרכז-צפון, אזור בו מתגוררים קשישים רבים).

ביטוח לאומי

בדצמבר 2011 הגיע מספר מקבלי קצבאות זקנה בעיר ל-52,301 ומקבלי קצבת שאירים ל-7,609, סה"כ 59,910. שיעור מקבלי השלמת הכנסה בקרב המקבלים קצבת זיקנה בתל-אביב-יפו הוא 13.3% (בהשוואה ל-23.4% בישראל). השיעור המקביל בעיר בקרב המקבלים קצבת שאירים הגיע ל-21.5% (לעומת כ-28.1% בישראל).

בשנת 2011 חלה ירידה במספר מקבלי דמי האבטלה בעיר: ממוצע חודשי של 3,048, בהשוואה ל-3,636 בשנת 2010. נתונים אלו משקפים ירידה של כ-16% במספר מקבלי דמי האבטלה בעיר. לאורך העשור האחרון ניתן לראות שתי נקודות בהן הממוצע החודשי של מקבלי דמי אבטלה

בעיר היה גבוה: בשנת 2000 (ממוצע חודשי של 5,400) ובשנת 2009 (ממוצע של 4,871). שנים אלו מאופיינות במשבר כללי במשק הישראלי והעולמי.

למעלה ממחצית (55%) מהמובטלים בת"א-יפו הן נשים (בדומה לישראל שבה כ-53% מן המובטלים הן נשים). גילם הממוצע של מקבלי דמי אבטלה הוא 39.4 שנים (הנתון המקביל בישראל הוא 41.0). ממוצע הימים שעבורם שולמו דמי אבטלה למובטל שחיפש עבודה בת"א-יפו (חוץ מאלה שהשתתפו בקורסים להכשרה מקצועית) היה 90 יום (הנתון המקביל בישראל הוא 96 יום). זוהי ירידה של כ-20% במספר הימים הממוצע עבורם שולמו דמי אבטלה בהשוואה לשנת 2010, לאחר שב-2010 הגיע ממוצע הימים לשיא של 112.

שירותי בריאות

בשנת 2010 היו בבתי החולים בעיר 3,038 מיטות מאושרות על פי תקן. כ-60% ממיטות אלו הן בבעלות ציבורית (עירונית-ממשלתית או אחרת) וכ-40% בבעלות פרטית. חלקן של המיטות בבעלות ציבורית, מתוך סך הכל המיטות, יורד בהדרגה במהלך השנים, במקביל עולה חלקן של המיטות בבעלות פרטית. אחוז המיטות למחלות ממושכות בעיר מכלל המיטות (ללא מיטות למחלות נפש) עומד על 55% והוא דומה לשיעור הארצי (56%). בעיר שלושה מרכזים רפואיים לאישפוז כללי: המרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי (הכולל את: בי"ח איכילוב, בי"ח "דנה-דואק" לילדים ובית היולדות ליס), בי"ח אסותא ובי"ח סניטס. שיעור המיטות ל-1,000 נפש באוכלוסייה בעיר הגיע בשנת 2010 ל-7.5 (בדומה לשיעור של 7.6 בשנת 2009).

חינוך והשכלה

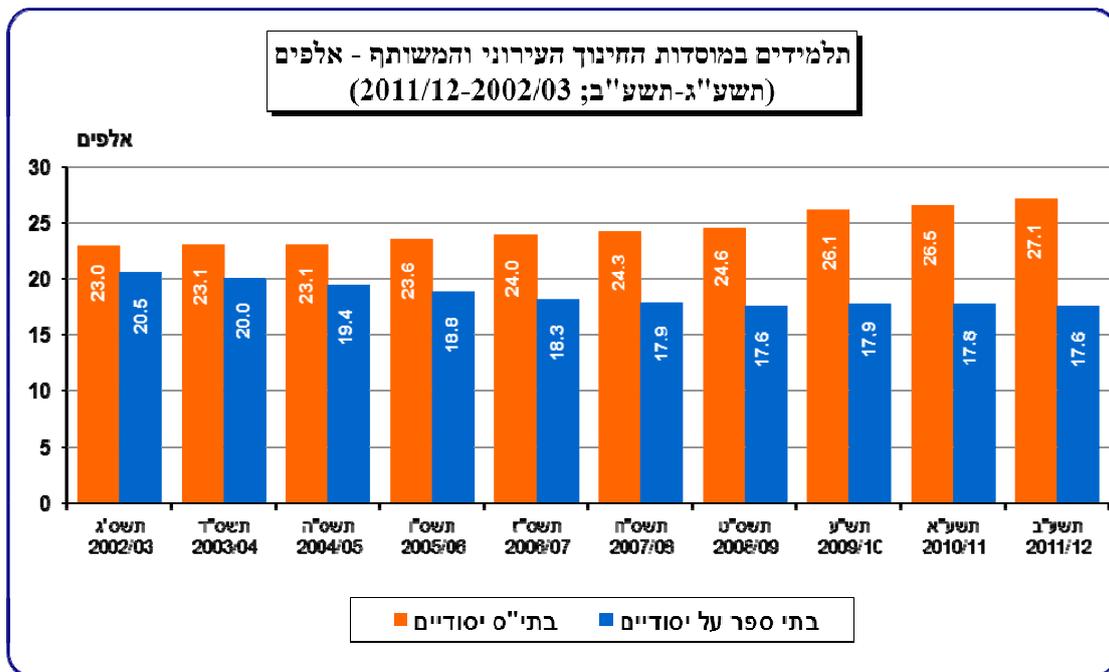
מערכת החינוך בת"א-יפו

בתשע"ב (2011/12), מספר התלמידים במוסדות החינוך העירוני והמשותף על דרגיהם השונים: גנים, יסודי ועל יסודי בעיר (לא כולל מוסדות פרטיים, מוסדות ללימודים על תיכונים ולימודים גבוהים אחרים), עמד על 56,793 תלמידים.

דרג חינוך	מוסדות	כיתות	תלמידים
סה"כ	366	2,359	56,793
גני ילדים	248	407	12,075
בתי ספר יסודיים (א'-ו')	92	1,328	27,126
על יסודי עירוני ומשותף (ז'-י"ב)	26	624	17,592

חינוך יסודי

רוב התלמידים בחינוך היסודי לומדים במערכת של החינוך הממלכתי עברי - כ-68%, כ-9% בחינוך הממלכתי דתי, כ-13% בחינוך החרדי/העצמאי, כ-5% בחינוך הערבי ועוד כ-5% בחינוך המיוחד. יש לציין שמערכת החינוך העירונית משרתת בנוסף לתושבי העיר גם תלמידים מהערים השכנות (כ-3% מתלמידי החינוך היסודי הרגיל אינם תושבי העיר).

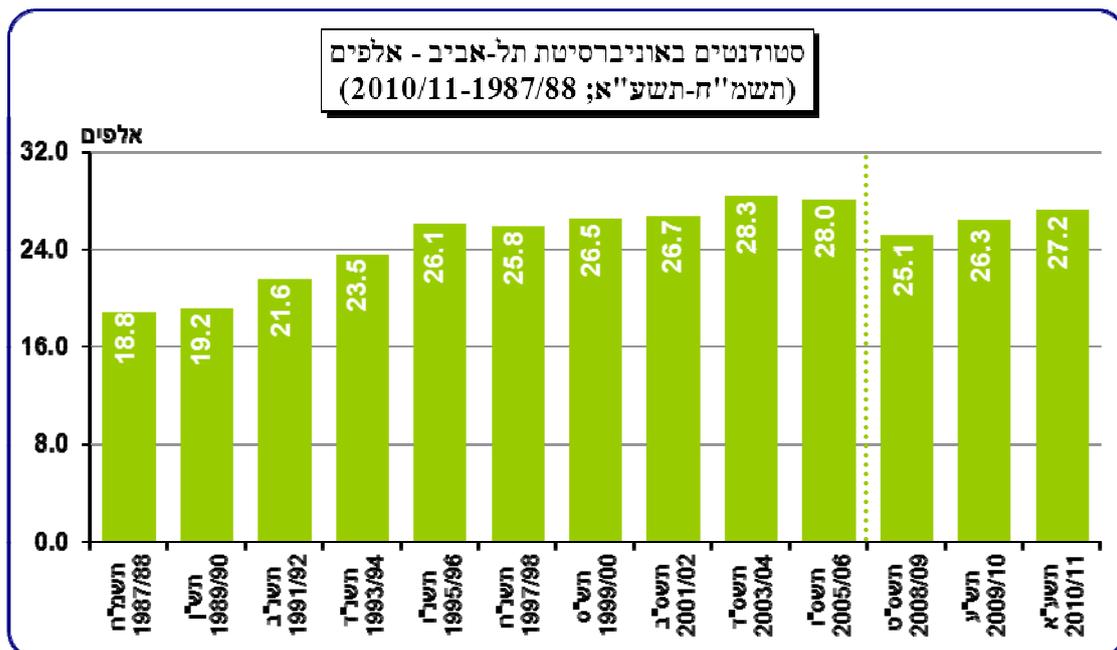
חינוך על-יסודי

בחינוך העל-יסודי מספר התלמידים שהם תושבי ת"א-יפו עמד על כ-16,100 (כ-92%) ועוד כ-1,490 (כ-8%) תלמידים גרו מחוץ לעיר. **בקרוב הלומדים במוסדות החינוך בעיר**, אחוז הזכאים לתעודת בגרות עמד על כ-75% מכלל תלמידי י"ב. **בקרוב תושבי העיר** הלומדים בכיות י"ב (שחלקם לומדים גם במוסדות מחוץ לעיר תל-אביב-יפו) אחוז הזכאות לבגרות היה גבוה יותר ועמד על כ-77%.

השכלה גבוהה

אוניברסיטת תל-אביב

החל בשנות ה-80 מספר הסטודנטים באוניברסיטת תל-אביב גדל בהתמדה לאורך השנים עד לעצירת המגמה בשנת 2005, שנה בה מספר הסטודנטים הצטמצם במעט בהשוואה לשנים הקודמות ועמד על כ-28,000 סטודנטים. מספר הסטודנטים המשיך להצטמצם בהדרגה עד שבשנת

הערה: עד תשס"ו הנתונים מוצגים בדילוגים של שנתיים. מתשס"ח הנתונים מוצגים ללא דילוגים בין השנים.

תשס"ט (2008/9) הוא עמד על כ-25,100 סטודנטים. בשנה"ל תש"ע (2009/10) מגמת הירידה נעצרה ומספר הסטודנטים עלה לכ-26,300, עלייה שהמשיכה גם בתשע"א (2010/11) בה היו כ-27,170 סטודנטים. מקרב הסטודנטים באוניברסיטת ת"א כ-54% למדו לתואר ראשון, כ-37% לתואר שני, כ-8% לתואר שלישי וקצת יותר מאחוז אחד למדו לתעודה.

חלקן של הנשים בקרב הסטודנטים באוניברסיטת תל-אביב בתשע"א עמד על כ-55% והוא נשמר יציב לאורך השנים. הנשים מהוות למעלה ממחצית הלומדים בכל אחד מהתארים (תואר ראשון ושני - 55% ותואר שלישי - 54%).

מכללות אקדמיות

בתשע"א (2010/11) למדו ב-6 מכללות אקדמיות בתל-אביב-יפו 10,322 סטודנטים, רובם למדו לתואר ראשון - 9,253 (כ-90%) ומקצתם לתואר שני - 1,079 (כ-10%). כ-44% מהסטודנטים למדו במסלולי הלימוד של החינוך במכללות לחינוך, בעוד ששאר הסטודנטים למדו במכללות במסלולים שונים, כגון: מדעי החברה, עסקים ומדעי הניהול (כ-22%), הנדסה ואדריכלות (כ-20%) ומדעי המחשב (כ-14%).

האחוז הגבוה של נשים בולט גם במכללות - כ-59% מהסטודנטים שלמדו בתשע"א (2010/11) במכללות היו נשים. מקרב כלל הנשים במכללות האקדמיות, 64% למדו חינוך במכללות לחינוך בעיר, כ-24% למדו מדעי החברה כולל תקשורת וכלכלה, כ-6% למדו מדעי המחשב ועוד כ-5% למדו הנדסה ואדריכלות.

תרבות ופנאי

תל-אביב-יפו, כגלעין המטרופולין תל-אביב, מציעה מגוון של פעילויות תרבות, אמנות ובידור, ועל כן מהווה מוקד משיכה תרבותי מרכזי.

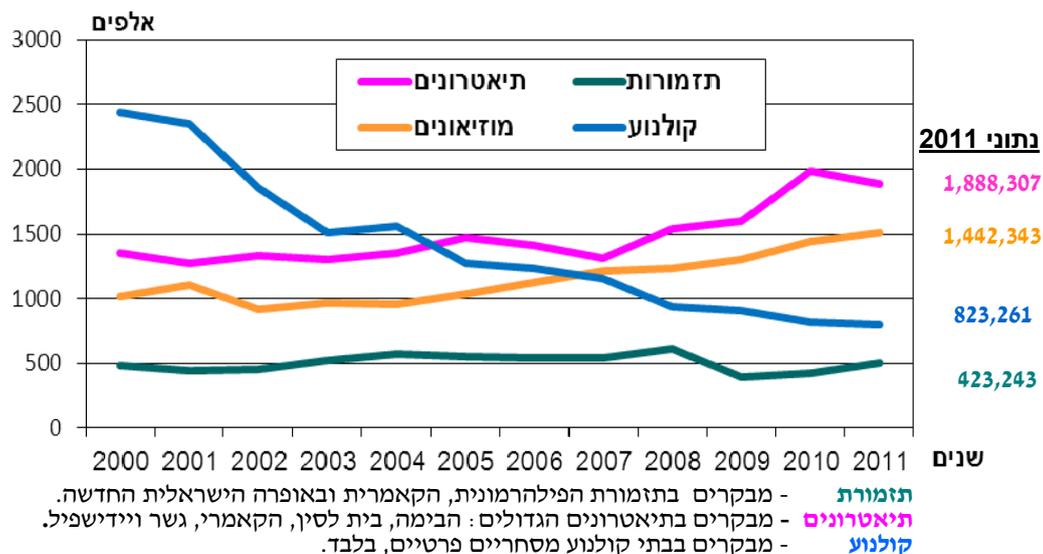
מוזיאונים - בתחום המוזיאונים, כמו בתחומי תרבות אחרים, מהווה ת"א-יפו מוקד מטרופוליני וארצי. מספר הביקורים במוזיאונים המוכרים (ע"י משרד החינוך התרבות והספורט) בת"א-יפו הגיע ב-2011 לכ-1,511,000. נתון זה מצביע על עלייה של כ-49% במספר הביקורים במוזיאונים העיר בעשור האחרון (בשנת 2000 היו כ-1,013,000 ביקורים במוזיאונים העיר).

מוזיקה - בשנת 2011, בתזמורת הפילהרמונית הישראלית, בתזמורת הקאמרית הישראלית ובאופרה הישראלית הועלו יחדיו 430 מופעים ומספר הצופים בהם הגיע לכ-505,800 איש.

תיאטרון - בת"א-יפו מרוכז מספר רב של תיאטרונים ואולמות תיאטרון. בעיר פועלים 4 תיאטרונים גדולים: "הבימה", "הקאמרי", "בית לסין" ו"גשר". בשנת 2011 הועלו בתיאטרונים בעיר 3,629 הצגות, בהן ביקרו כ-1.9 מיליון איש.

קולנוע - מכלל 12 מיליון הביקורים בבתי קולנוע מסחריים בישראל בשנת 2011, 0.8 מיליון ביקורים (6.7%) היו בבתי קולנוע בת"א-יפו. בת"א-יפו 25 אולמות להקרנה מסחרית של סרטים ובהם 4,743 מושבים המהווים כ-11% מכלל המושבים בישראל. באופן כללי, החל בשנות ה-60' מספר המבקרים בקולנוע ירד משמעותית הן ברמה הארצית והן ברמה העירונית. בעיר תל-אביב-יפו פועל הסינמטק הישראלי. פעילותו של הסינמטק הישראלי כוללת בין היתר: הקרנת "סרטי איכות" (כ-1,800 סרטים במהלך 2011, בהם צפו כ-340,000 איש), קיום ימי קולנוע לתלמידי בתי ספר, ארגון פסטיבלים ואירועים מיוחדים ועוד.

ביקורים במוסדות התרבות המוכרים בתל-אביב-יפו - אלפים
(2011-2000)

ספריות עירוניות - מספר הספריות הפעילות בסוף 2011 עמד על 21 ובהן היו למעלה ממיליון ספרים. מספר הקוראים הרשומים (המנויים לספריות העירוניות) היה כ-67,000 והם מהווים כ-17% מאוכלוסיית ת"א-יפו. מספר ההשאלות הממוצע לקורא פעיל (קורא שהשאל ספר) עמד על ספר אחד לחודש.

חינוך משלים, ספורט ופעילות עירונית - העירייה מפעילה רשת רחבה של מוסדות לחינוך משלים ולפעילות חברתית ותרבותית, הפרושים על פני העיר כולה. בשנת 2011, פעלו במסגרת זו מרכזים קהילתיים, מרכזי ספורט, מתחמי קאנטרי קלאב ועוד. בסך הכל השתתפו בפעילויות השונות במוסדות העירוניים הללו כ-90,500 תושבים.

בת"א-יפו היו בשנת 2010/11 למעלה מ-7,000 ספורטאים בכ-470 קבוצות ספורט ייצוגיות המאוגדות ב-51 אגודות ספורט (מהן 36 קבוצות ספורט נכים). בעיר היו כ-250 אתרים בהם מתבצעת פעילות ספורטיבית מגוונת, ובראשם, ספורטק צפון ודרום בהם ביקרו כ-700,000 תושבים מהעיר ומחוצה לה.

סדר ציבורי

ב-2011 נפתחו במשטרה 39,008 תיקי חקירה של אירועים פליליים שאירעו בעיר. בין שנת 2000 לשנת 2011, חלה ירידה של כ-19% במספר תיקי החקירה של אירועים פליליים שאירעו בעיר. בשנים 2011-2000, אחוז התיקים שנרשמו בעיר מסה"כ התיקים שנרשמו בישראל נע בין כ-11% ל-13%. אחוזים אלה הם למעלה מפי שניים מהאחוז שמהווה אוכלוסיית העיר מאוכלוסיית ישראל. אולם אין להסיק מכך שתושבי העיר סובלים יותר ממעשי עבריינות בהשוואה לתושבי ערים אחרות בישראל (או מבצעים יותר מעשי עבריינות). שכן בעיר שוהים מדי יום מאות אלפי אנשים שאינם תושבי העיר, וגם הם נופלים קורבן למעשים פליליים.

חלק ניכר מתיקי החקירה ב-2011 (53%) היו על עבירות רכוש. יש לציין, ש-27% ממקרי הכייסות, 25% ממקרי חטיפת הארנקים ו-27% ממקרי השוד בישראל אירעו בת"א-יפו.

בשנת 2010 הורשעו בדין 2,050 עבריינים מבוגרים תושבי העיר (העבירות בוצעו הן בת"א-יפו והן בישובים אחרים). שיעור המבוגרים היהודים המורשעים בדין ל-1,000 תושבי תל-אביב-יפו בני

19 ומעלה בעיר היה 4.8, דומה לשיעור המקביל בישראל שעמד גם הוא על 4.8. מספר המבוגרים המורשעים בדין שגרו בעת ביצוע העבירה בעיר בשנת 2010 היה 5.6% מכלל המבוגרים המורשעים בדין בישראל. בקרב העבריינים המבוגרים היהודים המורשעים בדין יש שיעור גבוה של גברים (85%) ושל בני 20-39 (51%).

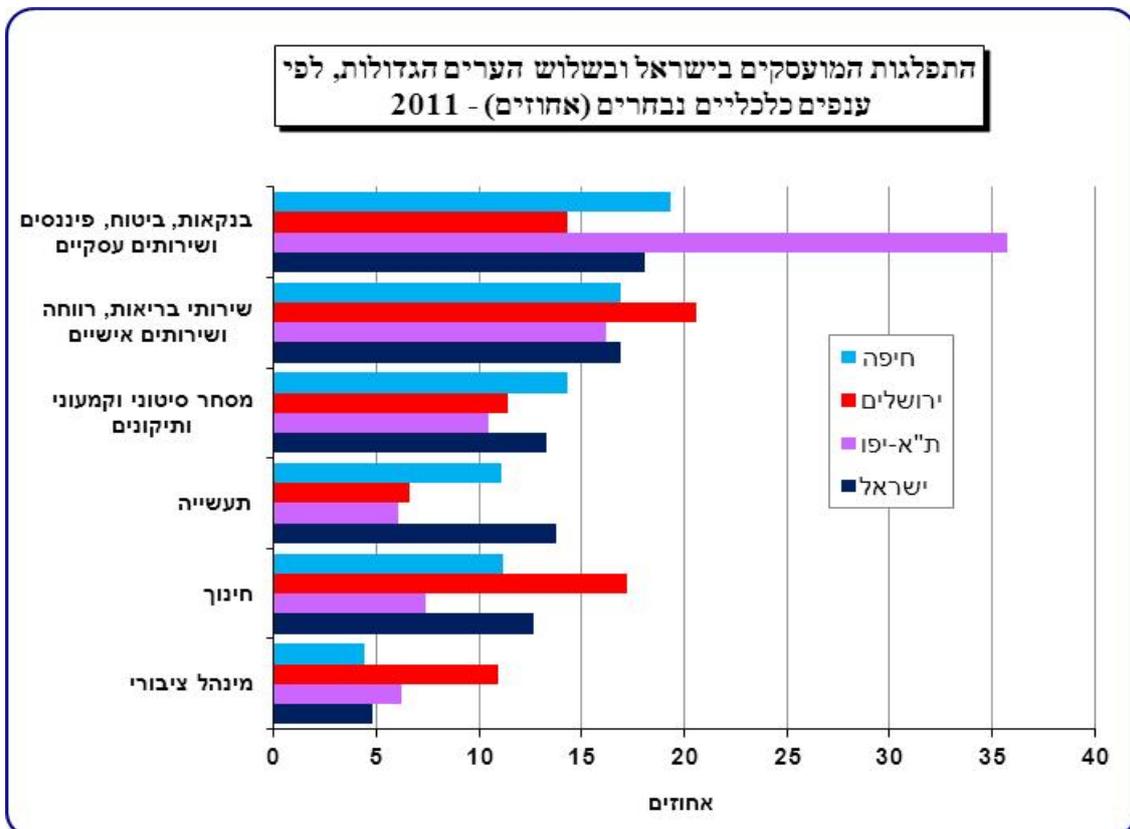
בשנת 2010 בוצעו בת"א-יפו 9,419 עבירות ע"י מבוגרים, שהוכרעו בדין, מתוכן רק 39% בוצעו ע"י תושבי העיר. כמו כן, בוצעו בעיר 950 עבירות ע"י קטינים, שהוכרעו בדין, מתוכן 63% בוצעו ע"י תושבי ת"א-יפו.

עבודה

מועסקים בתל-אביב-יפו

מספר המועסקים בת"א-יפו הגיע בשנת 2011 ל-392,200 איש. ת"א-יפו מהווה מרכז לתעסוקה כלל ארצי ומספר המועסקים בה בשנת 2011 מהווה כ-13.0% מכלל המועסקים בישראל, לעומת ירושלים שחלקה מגיע לכ-9.1% (276,500 מועסקים), וחיפה אשר חלקה מסה"כ המועסקים בישראל עומד על 5.7%. בעשר השנים האחרונות (בין השנים 2002-2011), גדל מספר המועסקים בתל-אביב-יפו בכ-23%.

מבחינת התפלגות המועסקים בעיר לפי ענף כלכלי, עולה כי בענף שירותים עסקיים קיים הריכוז הגבוה ביותר של מועסקים (24%). ענפים בולטים נוספים הם בנקאות, ביטוח ופיננסים ומסחר סיטוני וקמעוני ותיקונים (11% כל אחד), שירותי בריאות, רווחה וסעד ושירותים קהילתיים, חברתיים ואישיים (8% כל אחד) וחינוך (7%). ענפים נוספים צוינו בשיעורים נמוכים יותר של 6% או פחות.

ניתוח חלקם של המועסקים בת"א-יפו מכלל המועסקים בישראל, לפי ענף, מחזק את הטענה לגבי מעמדה של ת"א-יפו כמרכז פיננסי-כלכלי כלל ארצי: בענף בנקאות, ביטוח ופיננסים עובדים בת"א-יפו 38% מכלל המועסקים בענף זה בכל הארץ; בענף שירותים עסקיים מועסקים בעיר 22% מסה"כ המועסקים בענף בישראל. יש לציין שבת"א-יפו מצויים כ-15% ממשרדי הבנקים בישראל ומספר המשרות בהם מגיע לכ-57% מסה"כ המשרות בבנקים בארץ.

בשנת 2011 כ-34% מהמועסקים בת"א-יפו התגוררו בעיר, כ-58% נוספים התגוררו במטרופולין ת"א וכ-8% מהמועסקים הגיעו לעבודה מחוץ למטרופולין. במשך השנים ירד חלקם של תושבי העיר העובדים בה מבין כלל המועסקים בת"א-יפו; בשנות השישים תושבי העיר שעבדו בה היו למעלה ממחצית מהמועסקים בה (כ-60%), בשנות השבעים והשמונים הצטמצם חלקם בהדרגה, ומשנת 1990 תושבי ת"א-יפו העובדים בעיר מהווים קרוב לשליש (34%-38%) מכלל המועסקים בה.

כוח העבודה והתעסוקה של תושבי ת"א-יפו

ההשתייכות לכוח העבודה (אחוז המשתתפים בכוח העבודה האזרחי מאוכלוסיית בני 15 ומעלה) גבוהה בקרב תושבי ת"א-יפו בהשוואה לירושלים, חיפה וישראל בכלל; בשנת 2011, כ-65% מתושבי תל-אביב-יפו היו שייכים לכוח העבודה האזרחי, בהשוואה לכ-46% בירושלים, כ-59% בחיפה וכ-57% בכל הארץ. כוח העבודה בת"א-יפו היה מורכב ב-2011 מ-51% גברים ו-49% נשים. היקף ההשתייכות לכוח העבודה גדל בשני העשורים האחרונים בעיקר בקרב נשים: ב-1990 השתייכו לכוח העבודה כ-45% מתושבות העיר בגילאי 15 ומעלה, לעומת כ-62% בשנת 2011. בקרב הגברים תושבי העיר, שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ב-2011 היה כ-69%, בדומה לשנת 1990 בה השיעור היה כ-63%. שיעורי ההשתייכות לכוח העבודה עולים יחד עם העלייה בהשכלה, הן בקרב גברים והן בקרב נשים.

מועסקים תושבי ת"א-יפו עוסקים בעיקר במקצועות אקדמיים (24%), במכירות ושירותים (20%) ובמקצועות חופשיים וטכניים (18%). בהשוואה לתושבי ישראל, שיעור גבוה מתושבי העיר עוסקים במקצועות אקדמיים ובתפקידי ניהול. כמו כן, שיעור המועסקים תושבי העיר שהם עובדים מקצועיים נמוך בהשוואה לשיעור העובדים המקצועיים בישראל.

דורשי עבודה בלשכות התעסוקה בת"א-יפו

מספר דורשי העבודה בשנת 2011 עמד על 7,626 בממוצע לחודש, ירידה של כ-5% בהשוואה למספרם הממוצע ב-2010 (8,025). דורשי העבודה בת"א-יפו מהווים כ-4% מכלל דורשי העבודה בארץ. כ-49% מדורשי העבודה בת"א-יפו הם גברים, וכ-51% נשים.

תעשייה, מסחר ושירותים

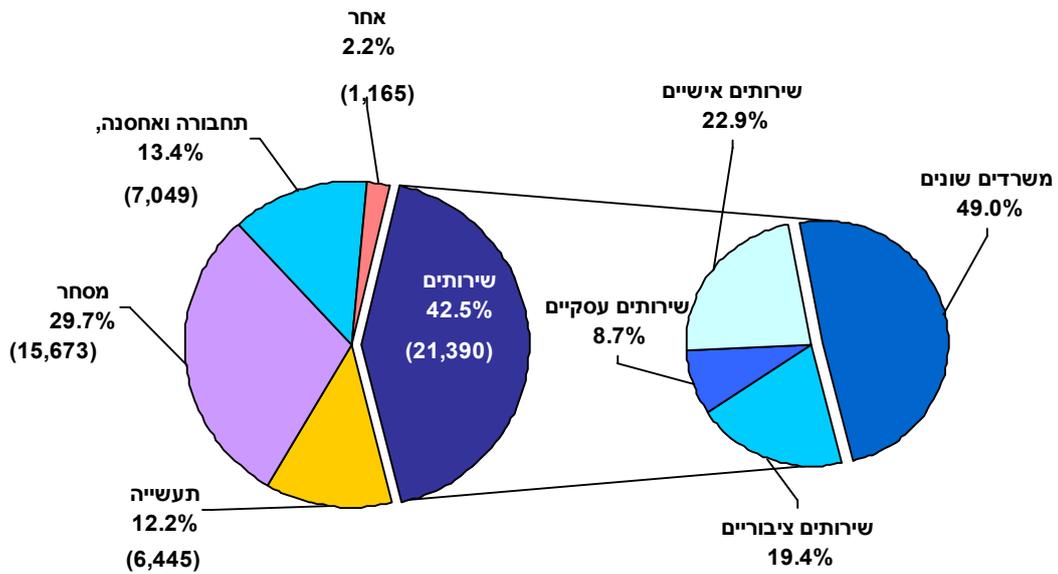
תעשייה

בסוף שנת 2011 הגיע מספר מפעלי התעשייה בת"א-יפו ל-6,445, הכוללים שטח של כ-1.2 מיליון מ"ר. המאפיין את ענף התעשייה בעיר הוא ירידה הדרגתית במספר המפעלים ובשטחם בעשרים השנים האחרונות. בתקופה זו (משנת 1990), מספר המפעלים ירד בכ-25% וחלה גם ירידה של כ-18% בשטחם.

מסחר ושירותים

מנתוני קובץ חייבי ארנונה שלא למגורים עולה כי בסוף שנת 2011 הגיע מספר היחידות שלא למגורים בת"א-יפו ל-52,722 ושטחן הסתכם בכ-11.2 מיליון מ"ר.

**יחידות שלא למגורים (עסקים ושירותים), לפי ענף
(2011)**

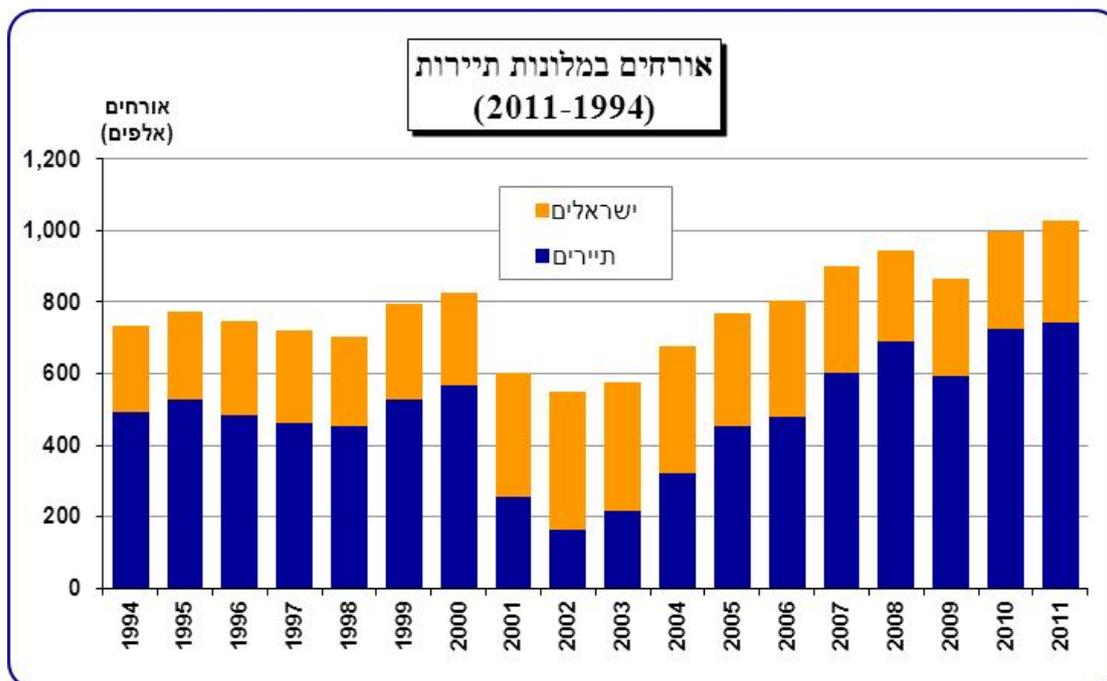
בתקופה שבין 1990 ל-2011 חלה עלייה של כ-9% במספר יחידות העסקים והשירותים בעיר ועלייה של 47% בשטחן. העלייה הגדולה ביותר חלה בענף הבנקאות והכספים (עלייה של 88% במספר יחידות העסקים ועלייה של כ-99% בשטחם) ובענף תחבורה ואחסנה (עלייה של 72% במספר יחידות העסקים ועלייה של כ-180% בשטחם).

תיירות

העשור הראשון של שנות האלפיים התאפיין בתנודותיות במגמות התיירות בת"א-יפו וגם בישראל, וזאת בעקבות תהפוכות במצב הביטחוני-כלכלי בארץ ובעולם: בתחילת העשור, בעקבות פריחה כלכלית והחתימה על הסכמי השלום עם הפלשתינאים ועם ירדן מספר שנים קודם לכן, הייתה גיאות בתיירות בת"א-יפו עד לסוף ספטמבר 2000, עת פריצת האינתיפאדה השנייה. לאחריה, ירדה התיירות בת"א-יפו לשפל שנמשך כשלוש שנים. בשנים 2003-2007 חלה התאוששות שבעקבותיה חלה עלייה במדדי התיירות לת"א-יפו, שהגיעה לשיא בשנת 2008. בשנת 2009 חלה ירידה במרבית המדדים התיירותיים בת"א-יפו, בעטיו של המשבר הכלכלי והמיתון העולמי, ומנגד, בשנת 2010 חלה עלייה במדדי התיירות בעיר. מגמה זו התחזקה בשנת 2011, כך שמדדי התיירות בשנתיים הללו הגיעו לשיא גבוה יותר מזה של שנת 2008, אשר הייתה שנת שיא בעשור הקודם.

בסוף שנת 2011 פעלו בת"א-יפו 53 מלונות תיירות שכללו 6,846 חדרים, המהווים כ-16% מסה"כ בתי המלון לתיירים וכ-14% ממספר החדרים בישראל. יש לציין, שבירושלים פועלים כ-21% מהמלונות וכ-20% ממספר החדרים בישראל ובחיפה פועלים כ-4% מהמלונות בישראל ו-3% מכלל החדרים במלונות תיירות בישראל.

בשנת 2011 הגיע מספר האורחים (תיירים וישראלים) והלינות במלונות התיירות למעל מיליון אורחים (1,030.3 אלף) ולכ-2.8 מיליון לינות (עלייה של כ-3% במספר האורחים ועלייה של כ-2% במספר הלינות בהשוואה ל-2010).

בשנת 2011 חלה עלייה של 2% במספר התיירים שביקרו בעיר בהשוואה לשנת 2010, כאשר התיירים מחו"ל היוו בשנה זו כ-72% מהאורחים בעיר (740,800) וכ-82% (2,325,600) מסה"כ הלינות. התיירים שהתארחו במלונות התיירות בת"א-יפו ומספר הלינות שלהם בעיר היוו כל אחד כ-23% מהסה"כ הארצי. ממוצע לינות לתייר בת"א-יפו מגיע ל-3.1, בירושלים 3.3, בחיפה 3.4 (בישראל ממוצע הלינות לתייר הוא 3.1). תפוסת המיטות והחדרים הממוצעת בעיר הגיעה בשנת 2011 לכ-58% וכ-75%, בהתאמה, והיא דומה לתפוסת המיטות והחדרים בשנת 2010. תפוסת החדרים במלונות התיירות בת"א-יפו הייתה גבוהה מזו שבירושלים, בחיפה ובכל הארץ.

דיור

כללי²

בסוף שנת 2011 הגיע מספר היחידות למגורים ולעסקים בת"א-יפו ל-244,775. כ-79% מסה"כ היחידות (192,053 דירות) משמשות למגורים וכ-22% הן יחידות שלא למגורים (52,722 יחידות). האחרונות מתחלקות ליחידות המשמשות לשירותים (ציבוריים, עסקיים ואישיים) - כ-42%, מסחר - 30%, תעשייה - כ-12% וכ-16% לשימושים אחרים. סה"כ מספר היחידות למגורים ולעסקים נמצא בעלייה לאורך השנים, כך גם סה"כ השטח. בין השנים 1979 עד 2011 גדל מספר היחידות ב-28% ושטחן בכ-77%. בעשור האחרון (2002-2011) גדל מספר היחידות ב-10% ושטחן ב-15%.

יחידות למגורים

אזורי המגורים המובהקים בעיר, בהם עומד שיעור הדירות למגורים מסה"כ היחידות למגורים ולעסקים על למעלה מ-85% הם: עבר הירקון (רבעים 1 ו-2), צפון העיר (רבעים 3 ו-4) ודרום מזרח העיר (רובע 9). ביפו (רובע 7) מהוות הדירות למגורים 76% מסה"כ היחידות ברובע. מרכז העיר

² החל בשנת 2009 עברה עיריית תל-אביב-יפו למערכת חדשה של חיוב וגביית ארנונה (מחוי"ג). הנתונים המופקים משנת 2009 מופקים מהמערכת החדשה. על כן, השוואת נתוני 2009 לנתוני 2008 בעייתית שכן ההבדלים יכולים לנבוע משינוי בהגדרות בין המערכות ולא שינוי אמיתי. אם כן, מומלץ להסתכל על השינויים לאורך זמן ולא להתייחס להשוואה נקודתית בין שנת 2008 לשנת 2009.

(רבעים 5 ו-6) ודרום העיר (רובע 8) מאופיינים כאזורים מעורבים (עסקים ומגורים). ברובע 6 מהוות הדירות למגורים 29% בלבד מסה"כ היחידות, ברובע 8 הן מהוות כ-65% וברובע 5 הן מהוות כ-66% מכלל היחידות.

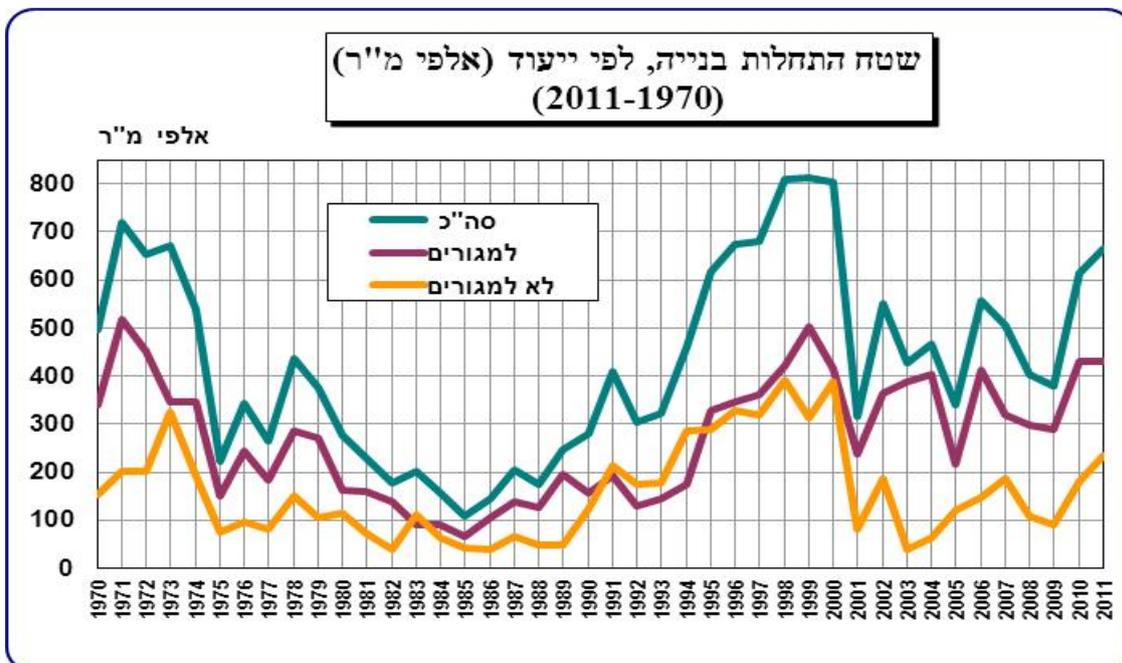
בכל אזורי העיר חל גידול במספר היחידות למגורים בין השנים 1979-2011. הגידול הרב ביותר היה בעבר הירקון: ברובע 1 עלה מספר היחידות למגורים ב-118% וברובע 2 בכ-72%. במרכז העיר (רובע 5) עלה מספר היחידות למגורים ב-29% ובדרום מזרח העיר (רובע 9) עלה מספרן ב-26%. בצפון החדש (רובע 4) ב-21% ובדרום העיר (רובע 8) עלה מספרן ב-20%. בשאר חלקי העיר עלה מספר היחידות למגורים ב-13%-16%.

בשנים 1979-2011 חל גידול בשטח הממוצע לדירה בעיר (הכוונה לשטח נטו) מכ-63 מ"ר ב-1979 לכ-79 מ"ר ב-2011. הדירות ששטחן הממוצע הוא הגבוה ביותר נמצאות בעבר הירקון - 107-109 מ"ר בממוצע. גם בצפון החדש (רובע 4) הדירות גדולות יחסית: כ-87 מ"ר בממוצע. ברובע 8 הדירות הן הקטנות ביותר: 60 מ"ר בממוצע.

בנייה

כללי

מצב שטח התחלות הבנייה בת"א-יפו בארבעת העשורים האחרונים מאופיין בתנודתיות. יחד עם זאת, מהסתכלות כללית על תקופה זו ניתן לראות שתי תקופות שיא ותקופת שפל אחת: בתחילת שנות ה-70 (1971-1973) הייתה תקופת שיא, שטח התחלות הבנייה בעיר נע בין 654.0-719.9 אלף מ"ר לשנה. בסוף שנות ה-90 (1998-2000) הייתה תקופת שיא נוספת, בה שטח התחלות הבנייה היה הגבוה ביותר בארבעים השנים האחרונות והוא נע בין 802.5-813.6 אלף מ"ר לשנה. תקופת שפל בשטח התחלות הבנייה הייתה בשנות ה-80 (1980-1990), כאשר נקודת השפל הנמוכה ביותר בארבעים השנים האחרונות היתה בשנת 1985, אז הגיע שטח התחלות הבנייה ל-107 אלף מ"ר בלבד. בעשר השנים האחרונות 2001-2011 חלה תנודתיות ושטח התחלות הבנייה נע בין 317.3 אלף מ"ר בשנת 2001 ל-665.9 אלף מ"ר בשנת 2011.

סה"כ שטח התחלות הבנייה בת"א-יפו בשנת 2011 (שעמד על 665.9 אלף מ"ר), דומה לירושלים (666.0 אלף מ"ר) וגבוה יותר מאשר בחיפה (193.4 אלף מ"ר). בעשור האחרון הגיע חלקה של

התחלת הבנייה בתל-אביב-יפו לכ-5% עד כ-7% מכלל שטח התחלות הבנייה בישראל (למעט בשנים 2001 ו-2009 בהן שטח התחלות הבנייה בעיר היווה כ-4% משטח התחלות הבניה בישראל).

באופן טבעי קיים קשר הדוק בין השינויים בשטח התחלות הבנייה לשינויים בשטח גמר הבנייה בעיר. תקופות שיא בשטח התחלות הבנייה מובילות בד"כ לאחר כשנתיים-שלוש לתקופות שיא בגמר בנייה וכך גם לגבי תקופות השפל בהתחלות הבנייה המובילות לתקופות שפל בגמר בנייה. למשל שנת 1988 הייתה נקודת שפל בארבעים השנים האחרונות בשטח גמר הבנייה והיא ככל הנראה תוצאה של שנת 1985 שהייתה שנת שפל בשטח התחלות הבנייה. בעשור האחרון שטח גמר הבנייה מאופיין בתנודתיות, נע בין 310.8 אלף מ"ר בשנת 2008 (השטח הנמוך ביותר מאז 1994) ל-735.7 אלף מ"ר בשנת 2005 (שהייתה שנת שיא מאז 1999). בשנת 2011 שטח גמר הבנייה הגיע ל-359.2 אלף מ"ר.

בנייה למגורים

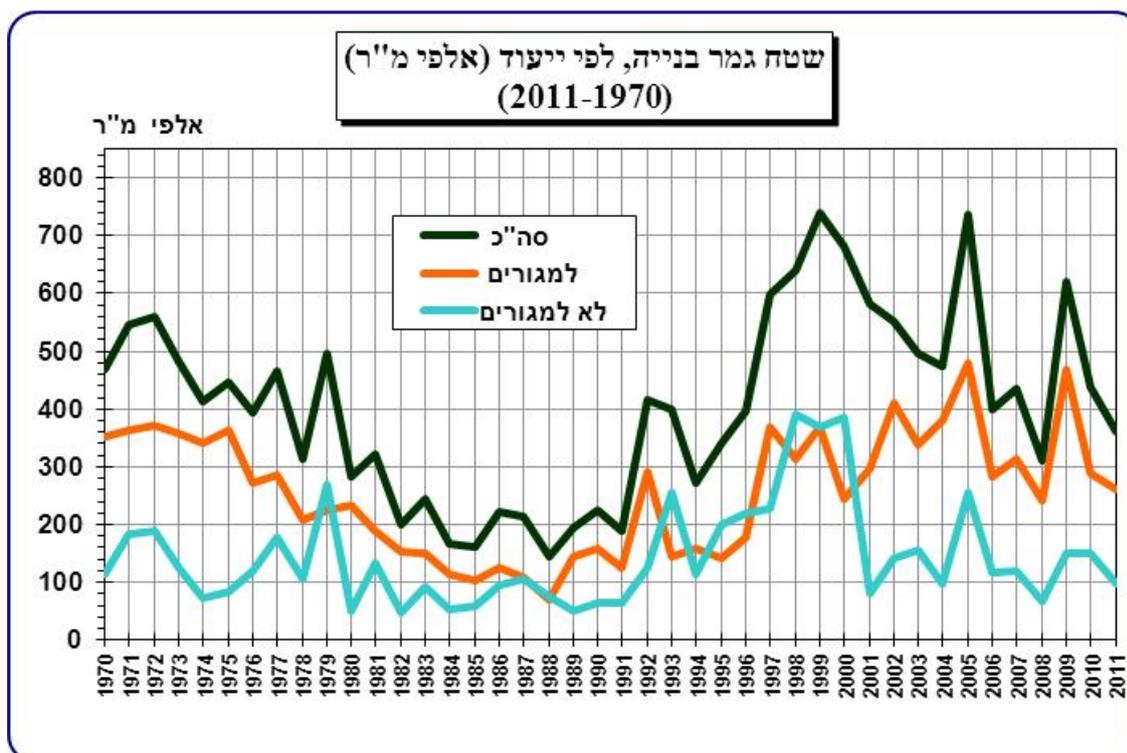
משנת 1995 מהווה הבנייה למגורים את רוב הבנייה בעיר (בשנת 2011, 65% משטח התחלות הבנייה ו-73% משטח גמר הבנייה). לכן, מגמות שהוצגו לגבי סה"כ הבנייה בעיר באות לידי ביטוי גם במספר הדירות שנבנו בשנים אלו. מספר הדירות שבנייתן החלה גדל לאורך שנות התשעים מ-1,165 בשנת 1991, עד לשיא של 2,198 דירות בשנת 1999.

הירידה החדה בשטח התחלות הבנייה ב-2001 באה לידי ביטוי במספר דירות קטן יחסית שהחלו בבנייתן בשנה זו - 901 בלבד. בין השנים 2002-2010 חלה תנודתיות במספר דירות שנבנו. מספר הדירות שהוחל בבנייתן בכל שנה נע בין 1,203 ל-2,296. בשנת 2011 החלו בבנייתן של 2,860 דירות.

בנייה לפי אזורי העיר

התחלות בנייה למגורים בשנים 2007-2011 היו בעיקר בעבר הירקון (ברבעים 1 ו-2) - כ-37% משטח התחלות הבנייה למגורים, בצפון העיר (ברבעים 3 ו-4) כ-17%, במרכז העיר (רבעים 5 ו-6) - 17%, ביפו ובדרום העיר (ברבעים 7 ו-8) - כ-17% משטח התחלות הבנייה למגורים. בשנת 2011 התחלות הבנייה למגורים בעבר הירקון (ברבעים 1 ו-2) היוו כ-30% משטח התחלות הבנייה למגורים. התחלות בנייה שלא למגורים היו בתקופה זו בעיקר בעבר הירקון (ברבעים 1 ו-2) - 47%, במרכז העיר (רבעים 5 ו-6) - 19% משטח התחלות הבנייה שלא למגורים, בצפון החדש (רובע 4) כ-13% ובמזרח העיר (ברובע 9) - כ-9% משטח התחלות הבנייה שלא למגורים. בשנת 2011 התחלות הבניה שלא למגורים באזור עבר הירקון (ברבעים 1 ו-2) היוו 56% משטח התחלות הבניה שלא למגורים ובמרכז העיר (רבעים 5 ו-6) - 10%.

האזורים העיקריים בהם הסתיימה הבנייה למגורים בשנים 2007-2011 היו בעיקר בעבר הירקון (רבעים 1 ו-2) - כ-45%, בצפון העיר (ברבעים 3 ו-4) כ-18%, במרכז העיר (רבעים 5 ו-6) כ-16%, ביפו ובדרום העיר (רבעים 7 ו-8) כ-11% משטח גמר הבנייה למגורים. בשנת 2011 שטח גמר הבנייה למגורים במזרח העיר (ברובע 9) - היווה כ-31% משטח גמר הבניה למגורים בעיר, בעבר הירקון (רבעים 1 ו-2) - 22% ובצפון העיר (רבעים 3 ו-4) - 10%. האזורים העיקריים בהם הסתיימה הבנייה שלא למגורים היו בעיקר בעבר הירקון (ברבעים 1 ו-2) - כ-35%, במרכז העיר (רבעים 5 ו-6) - כ-29% משטח גמר הבנייה שלא למגורים ובצפון העיר (רבעים 3 ו-4) - כ-17%. בשנת 2011 גמר הבניה שלא למגורים במרכז העיר (רבעים 5 ו-6) היה 46% משטח גמר הבניה שלא למגורים, בעבר הירקון (רבעים 1 ו-2) - 23% ובצפון העיר (רבעים 3 ו-4) - 21% משטח גמר הבניה שלא למגורים.

תשתית

מים

בשנת 2011 הסתכמה צריכת המים העירונית בעיר ב-40.1 מיליון מ"ק, כאשר 62% מיועדים למגורים. הצריכה השנתית לנפש בת"א-יפו בשנת 2010 הייתה 64.2 מ"ק והיא גבוהה ב-15% בהשוואה לישראל (54.7 מ"ק לנפש). יש לכך מספר הסברים: העובדים הזרים החיים בעיר, אך אינם נספרים כחלק מהאוכלוסייה; בת"א-יפו משקי הבית קטנים יותר מאשר בישראל ובמשקי בית קטנים הצריכה גדולה יותר באופן יחסי; האוכלוסייה בעיר מבוגרת בהשוואה לאוכלוסיית ישראל ואוכלוסייה מבוגרת צורכת יותר מים.

כבישים

אורכה של רשת הכבישים הסלולים בעיר בסוף 2010 הגיע ל-835 ק"מ והם מתפרסים על שטח של 6,700 דונם, שמהווים כ-13% משטח העיר. הרוחב הממוצע של הכבישים הוא 8.0 מטר, עלייה של 5% בהשוואה לרוחב הממוצע של הכבישים בשנת 2000 (7.7 מטר). מבחינת איכות הכבישים בעיר, הנמדדת באמצעות "אינדקס מצב המיסעה" (PCI), הנע בין 0 ל-100 (מנומד לגבוה), עולה כי הציון הממוצע המשוקלל ב-2010 הוא 77. בשנת 2010, בהשוואה לשנת 2006 (השנה בה התבצע הסקר הקודם), חלה עלייה קטנה במדד איכות המיסעה מ-75 בשנת 2006 ל-77 בשנת 2010. העלייה הניכרת ביותר בעיר היתה ברובע 8 (דרום העיר), בו חלה עלייה של 11 נקודות PCI. באופן כללי, ב-2010, איכות הכבישים בצפון העיר ובמרכזה "טובה" וציוני ה-PCI נעים בין 72 ל-80, בדרום העיר ובמזרחה ברבעים 7, 8 ו-9 המצב הוא "בינוני-טוב", כאשר הציונים נעים בין 65 ל-78. מצב הרחובות העורקיים הוא טוב - 85.

שטחי הגינון בטיפול העירייה

ביולי 2012 השתרעו שטחי הגינון שבטיפול העירייה על 6,598 דונם (לא כולל פארק דרום ופארק הירקון), מזה: 38% גנים, 29% חורשות ו-34% פסי ירק, איי תנועה, גינון בחופים ואחר. שטחי הגינון שבטיפול העירייה מהווים 12.7% מסה"כ שטח העיר. בסה"כ בין שנת 2000 לשנת 2012 חלה עלייה של 66% בשטחי הגינון שבטיפול העירייה.

תחבורה

בסוף 2011 היו רשומים בעיר 257,382 כלי רכב מנועיים. במהלך שנת 2011, נגרעו ממצבת כלי הרכב המנועיים 142 כלי רכב. בעשור האחרון (2002-2011) חלה עלייה של 9% במספר כלי הרכב הרשומים בעיר. בהשוואה לשנת 1990 מספר כלי הרכב המנועיים הרשומים בעיר בשנת 2011 עלה בכ-81%. יש להדגיש שחלק מכלי הרכב הרשומים בעיר אינם בבעלות תושבי העיר, אלא בבעלות המדינה וחברות עסקיות, והמשתמשים בהם אינם בהכרח תושבי העיר.

ת"א-יפו, כעיר מטרופולינית, מושכת אליה מאות אלפי אנשים הבאים לעבוד בה, לקנות, לבלות ולקבל שירותים שונים. תופעה זו באה לידי ביטוי במספר כלי הרכב הנכנסים לעיר, המגבירים את עומס התנועה, מקטינים את מהירות התנועה ויוצרים בעיות חנייה. ב-2011 נרשמו כ-24.6 מיליון נסיעות ברכבת לעיר או ממנה, ירידה של כ-2% בהשוואה למספר הנסיעות בשנת 2009 (25.1 מיליון נסיעות). החל משנת 1998, ישנה מגמה של עלייה מתמשכת במספר המשתמשים ברכבת לעיר וממנה: מ-1998 מספר הנסיעות ברכבת לת"א-יפו או ממנה גדל למעלה מפי חמישה, ובסה"כ בעשור האחרון (2002-2011) מספר הנסיעות ברכבת לעיר וממנה הכפיל את עצמו. ב-2011, 69% מהנסיעות ברכבת בישראל נעשו בנסיעה לתל-אביב-יפו או מתל-אביב-יפו, נתון המצביע על היותה של תל-אביב-יפו צומת תחבורה חשוב וכן על היותה מוקד תעסוקתי ומקום מרכזי של קניות ובילוי.

עיריית תל-אביב-יפו מבקשת לעודד את השימוש בתחבורה ציבורית, רכיבה על אופניים והליכה ברגל כחלופה לאמצעי תחבורה אחרים. משנת 2000 ועד לסוף שנת 2011, נסללו בעיר 102 ק"מ של שבילי אופניים, מתוכם 24 ק"מ בפארק גני יהושע. הקמת רשת שבילי אופניים יוצרת תחליף למשתמשים בכלי רכב ותורמת להפחתת זיהום האוויר מכלי הרכב.

תאונות דרכים

בשנת 2011 אירעו בת"א-יפו 1,643 תאונות דרכים עם נפגעים (כ-11% פחות בהשוואה ל-1,843 תאונות עם נפגעים בשנת 2010). תאונות הדרכים בת"א-יפו היוו בשנת 2011 16% מסה"כ תאונות הדרכים עם נפגעים בדרכים עירוניות בארץ. התאונות הנ"ל אינן כוללות תאונות שארעו בנתבי איילון. משנת 1997 ישנה מגמה של ירידה במספר תאונות הדרכים (להוציא את שנת 2006), כך שבסה"כ בפרק זמן זה יש ירידה של 62% במספר תאונות הדרכים בעיר. בשנת 2011, היו בתאונות אלו 2,235 נפגעים (19 הרוגים, 94 פצועים קשה ו-2,122 פצועים קל). יש לציין כי מרבית התאונות (כ-93%) בשנת 2011 מוגדרות כתאונות קלות. כמחצית מהנפגעים בתאונות דרכים (47%) הם נהגים או נוסעים ברכב, 30% הם נהגים או נוסעים ברכב דו-גלגלי, 18% הם הולכי רגל ו-3% הם רוכבי אופניים.

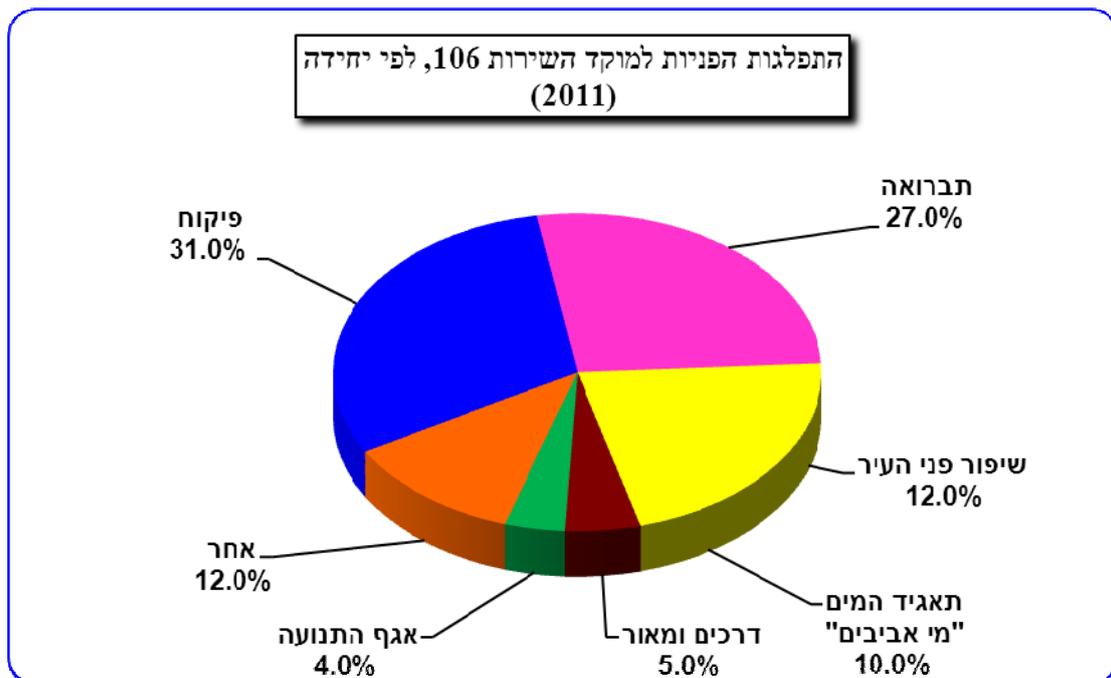
שירותים עירוניים

השירותים שמספקת העירייה ניתנים לא רק לתושביה, אלא גם למאות האלפים שבאים יום-יום בשעריה. הכוונה לניקוי העיר, פינוי האשפה, פיקוח ותשתיות למיניהן. חלק מהשירותים העירוניים ניתנים חינם גם לאלה שאינם תושבי העיר, כמו חופי רחצה, פארקים, מופעי תרבות שהעירייה מארגנת ועוד.

תברואה - בשנת 2011 פונו 371,778 טון אשפה בעיר, זאת בהשוואה ל-361,143 טון אשפה בשנה הקודמת. בשנת 2011, כמות האשפה ליום לתושב בתל-אביב-יפו הייתה 2.5 ק"ג, זאת בהשוואה ל-1.9 ק"ג לאדם ליום בישראל (נכון ל-2010). כמות האשפה לתושב ליום משמשת במידה מסוימת אינדיקטור לרמת החיים. באופן כללי משנת 1980 עד שנת 2000 עלתה כמות האשפה ליום לתושב בעיר מ-1.4 ק"ג ל-3.3 ק"ג, כלומר עלייה של 136%. אולם, משנת 2001 ואילך קיימת מגמה של ירידה בכמות האשפה לתושב ליום בתל-אביב-יפו.

הפיקוח העירוני - אחראי באופן ישיר על אכיפתם של חוקי העזר העירוניים, חוק רישוי עסקים, חוק הניקיון וחוקים בתחום הרפואה הווטרינרית. ב-2011 נרשמו בסה"כ 837,635 דוחות חנייה. משנת 2007 ועד 2011, ישנה ירידה של כ-30% במספר דוחות החנייה בעיר.

פניות הציבור - בשנת 2011 התקבלו ביחידה לפניות הציבור 14,203 פניות. באופן כללי, בשנתיים האחרונות חלה ירידה של 36% במספר הפניות.

מוקד שירות 106 - ב-2011 נתקבלו במוקד 319,622 קריאות שירות. משנת 2004 (בשנים שלפני 2004 הייתה תנועתיות במספר קריאות השירות) קיימת מגמת עלייה רצופה ומתמשכת במספר הפניות למוקד שירות 106 (בטווח השנים 2004 ל-2011 חלה עלייה של כ-93% במספר הפניות למוקד שירות 106). הממוצע החודשי של פניות למוקד בשנת 2011 עומד על 26,635 פניות.

הרשות לאיכות הסביבה - הרשות מטפלת בביקורת ובבקרת עסקים, טיפול בתלונות הציבור, טיפול ברשיונות עסקים, שימושים חורגים והיתרי לילה, תעשיות ועסקים המחזיקים בחומרים מסוכנים, רעש ואקוסטיקה, נחלי הירקון והאיילון, קרינה אלקטרומגנטית, תכנון סביבתי, חינוך והסברה סביבתית וזיהום אוויר. במסגרת פעילות המיחזור בעיר, בשנים האחרונות הוגדלו

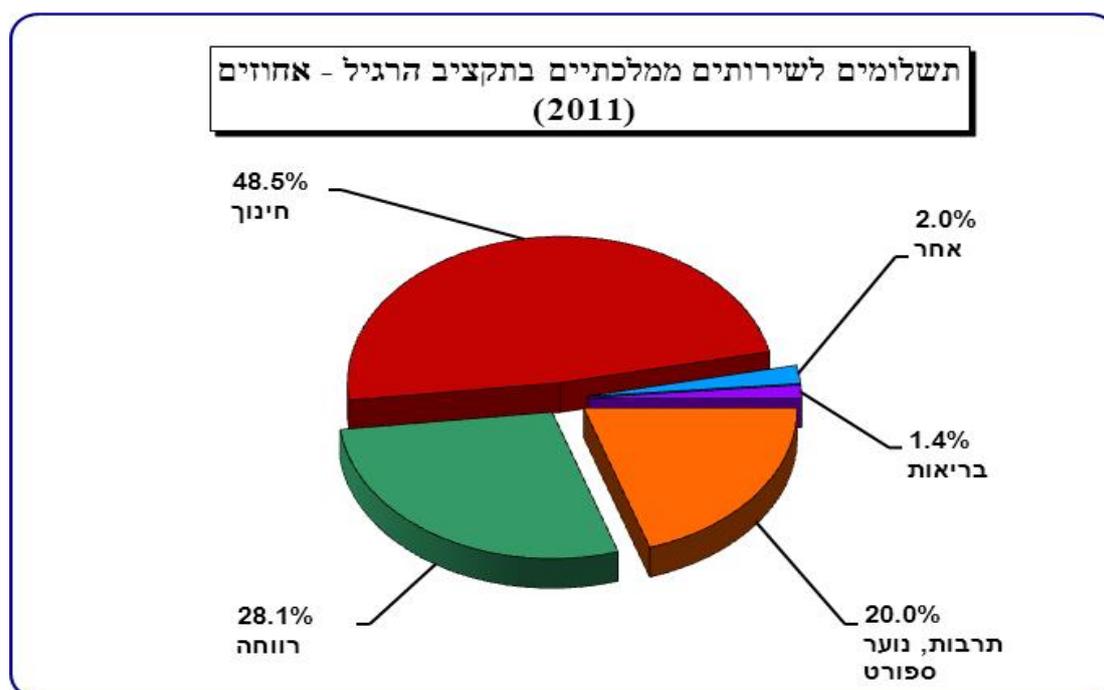
כמויות הפסולת שהופנו למיחזור. בשנת 2011 סה"כ כמות הפסולת שמוחזרה וטופלה (ללא פסולת בניין) היא 57,971 טון והיא מהווה 15.6% מסה"כ האשפה שפונתה מבתים ורחובות בעיר. לשם השוואה, בשנת 2000, כמות הפסולת שמוחזרה וטופלה היתה 12,223 טון ואחוז המיחזור עמד על 2.9%. במסגרת הפרוייקט לאיסוף בקבוקי פלסטיק למיחזור, הוצבו ברחבי העיר כ-1,000 מתקנים בהם נאספו 17.9 מיליון בקבוקים. גם הפרוייקט לאיסוף נייר עיתון הורחב וקיימים כ-5,400 מתקנים בחדרי האשפה של הבניינים וברחובות העיר.

תקציב העירייה

הצעת התקציב הכולל לשנת 2012 עמדה על סך של 4.77 מיליארד ש"ח, מתוך זה 4.03 מיליארד ש"ח הוא התקציב הרגיל. הכנסות העירייה בתקציב הרגיל בשנת 2011 הסתכמו בכ-4.00 מיליארד ש"ח והוצאות העירייה בתקציב הרגיל הסתכמו בכ-3.98 מיליארד ש"ח. בעשר השנים האחרונות (2001-2011) חלה עלייה של כ-43% בהכנסות העירייה בפועל ועלייה של כ-38% בהוצאות העירייה.

המטרופוליטניות של העיר מגדילה מצד אחד את הוצאות העירייה, אך מצד שני היא תורמת להגדלת הכנסותיה. העסקים הרבים שבה (שעם לקוחותיהם נמנים רבים שאינם תושבי העיר) משלמים ארנונה, שמהווה מקור עיקרי להכנסות העירייה.

הכנסות - אחוז ההכנסות העצמיות בת"א-יפו מסה"כ ההכנסות בתקציב הרגיל עמד ב-2011 על 87.8%. חלקה של הארנונה מסך ההכנסות בת"א-יפו גבוה יחסית בהשוואה לערים אחרות; בשנת 2010 שיעור הארנונה מסה"כ ההכנסות בעיר היה 64%, בירושלים 46%, בחיפה 52% וממוצע העיריות בישראל - 47%. יש לציין שהחלק הארי מההכנסות מהארנונה הכללית נבע מארנונה שלא למגורים (ב-2011 הם היוו 72% מהכנסות הארנונה הכללית). בשנת 2011, 51% מכל ההכנסות בתקציב הרגיל באו מהארנונה הכללית שלא למגורים. ישנה עלייה מתונה לאורך השנים באחוז זה, כך למשל, בשנת 1990 46% מכל ההכנסות בתקציב הרגיל באו מהארנונה הכללית שלא למגורים, בשנת 2000 - 46% ואילו ב-2011 51% מכל ההכנסות בתקציב הרגיל באו מהארנונה שלא למגורים.

הוצאות - 34.2% מכלל הוצאות העירייה בשנת 2011 - כ-1,360 מיליון ש"ח, יועדו לשירותים ממלכתיים (חינוך, בריאות ורווחה) ו-31.6% מכלל הוצאות העירייה - כ-1,257 מיליון ש"ח, יועדו לשירותים מקומיים (מזה: כ-31% לתברואה).
שנת 2011 הסתיימה בעודף של כ-14 מיליון ש"ח ויועד סך של 30 מיליון ש"ח מהפעילות השוטפת לשם הקטנת הגרעון הנצבר. לפיכך, סך הגירעון הנצבר של העירייה בתקציב הרגיל ירד מ-560 מיליון ש"ח בסוף שנת 2010 ל-516 מיליון ש"ח בסוף שנת 2011.

עובדי העירייה

מספר העובדים בעירייה (ללא המרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי) הגיע ביוני 2012 ל-8,142. במהלך השנים 2005-2000 הייתה ירידה של 4% במספר עובדי העירייה. אולם, בשבע השנים האחרונות ישנה מגמה של עלייה. כאשר משווים את מספר העובדים עם עיריות אחרות יש להביא בחשבון שהעיר ת"א-יפו היא המרכז המטרופוליני הגדול ביותר בישראל, ומאות אלפי אזרחים שאינם תושבי העיר באים בשעריה מדי יום, לצרכי עבודה, קניות ובילוי.
הגיל הממוצע של עובדי העירייה הוא 46 שנים והוותק הממוצע הוא 13 שנים. אחוז הנשים בקרב העובדים גבוה יותר מזה של הגברים: 60% לעומת 40%. הנשים עולות בהשכלתן על הגברים: לכ-37% מהן יש תואר ראשון או תארים מתקדמים יותר בהשוואה לכ-24% מהגברים.

מטרופולין ת"א

ההגדרה של מטרופולין ת"א נקבעה ב-1995 עם ביצוע מפקד האוכלוסין בשנה זו, ולפיה מטרופולין ת"א משתרע ממכמורת בצפון עד לאשדוד וגדרה בדרום ועד לקו הירוק במזרח. הגדרה זו לא השתנתה גם עם ביצוע מפקד האוכלוסין משנת 2008, ועל-פי הנתונים המעודכנים לפי מפקד זה בין גבולות המטרופולין התגוררו בסוף שנת 2011 למעלה משלושה מיליון תושבים (כ-3.4 מיליון תושבים), שהם כ-43% מאוכלוסיית ישראל. להיותה של ת"א-יפו עיר מטרופולינית יש ביטויים והשלכות רבות ומגוונות על תחומים שונים: תעסוקה, כלכלה ומסחר, תרבות ואמנות.

אוכלוסייה - בסוף 2011 חלקה של האוכלוסייה בגלעין ת"א-יפו היה 11.9% מסך כל האוכלוסייה במטרופולין ת"א. חלקה של האוכלוסייה בגלעין ת"א-יפו הצטמצם בהדרגה במשך השנים מ-28.6% ב-1972 ל-11.9% בשנת 2011. כך גם לגבי האוכלוסייה בטבעת הפנימית, שחלקה מתוך מטרופולין תל-אביב ב-1972 היה 35.1% והוא ירד ל-26.2% ב-2011, בעוד שחלקה של האוכלוסייה בטבעת התיכונה, ובעיקר בטבעת החיצונית (הכוללת יישובים כגון: אבן יהודה, ראש העין, אשדוד וכו') עלה במהלך השנים הללו. הטבעת התיכונה והטבעת החיצונית כוללות את מרבית האוכלוסייה במטרופולין ת"א: 31.3% בטבעת התיכונה ו-30.6% בטבעת החיצונית.

ת"א-יפו כמרכז תעסוקה - בנוסף להיותה של ת"א-יפו מרכז תעסוקה כלל ארצי, משמשת העיר כמרכז מטרופוליני המספק תעסוקה לתושבי הערים הסמוכות המהווים כ-28% מסה"כ המועסקים בעיר, ולתושבי יישובים מרוחקים יותר (בתוך המטרופולין ואף מחוצה לו) שחלקם מגיע לכ-37% מכלל המועסקים בעיר (לפירוט נוסף ראה/י: פרק עבודה, בשנתון הסטטיסטי 2012).

מוקד משיכה תרבותי - ת"א-יפו, בהיותה עיר מטרופולינית עם היצע גדול ומגוון של פעילויות תרבות, אמנות ובידור, מהווה מוקד משיכה תרבותי מרכזי (לפירוט ראה/י: פרק תרבות ופנאי, בשנתון הסטטיסטי 2012).

בנייה - בסה"כ שטח התחלות הבנייה במטרופולין ת"א חלה עליה בשנים 2009-2011. בשנים 2009-2011 הסתכם שטח התחלות הבנייה ב-15,248.7 אלף מ"ר. בשנת 2010 חלה עליה בשטח

התחלות הבנייה בהשוואה לשנת 2009 (כ-14%) ובשנת 2011 חלה עלייה (כ-15%) בשטח התחלות הבנייה בהשוואה לשנת 2010. מגמה זו נכונה גם לגבי התחלות הבנייה בת"א-יפו (גלעין המטרופולין) ובטבעות המטרופולין בין השנים 2009-2011: בטבעת הפנימית חלה עלייה של כ-41%, בטבעת התיכונה חלה עלייה של כ-28% ובטבעת החיצונית חלה עלייה של כ-20%.

הבנייה במטרופולין ת"א תופסת חלק ניכר מהבנייה בישראל: בשנת 2011 חלקן של סה"כ התחלות הבנייה במטרופולין ת"א, מכלל התחלות הבנייה בישראל עמד על 52%. התחלות בנייה למגורים מהווה 53% מכלל בנייה זו בארץ, הבנייה להארכה מסחר ושירותים עסקיים מהווה 59% מכלל התחלות הבנייה בתחומים אלה בישראל, הבנייה לתעשייה במטרופולין ת"א מהוות כ-51% מהבנייה לצרכים אלו בישראל. התחלות הבנייה לבנייני ציבור תופסות נתח של 53% מכלל בנייה זו בארץ.

רבעים ותת רבעים
 QUARTERS AND SUB QUARTERS

תל - אביב - יפו
 TEL - AVIV - YAFO

הרצליה
 HERZELIYA

רמת השרון
 RAMAT HASHARON

בני ברק
 BNEI BRAK

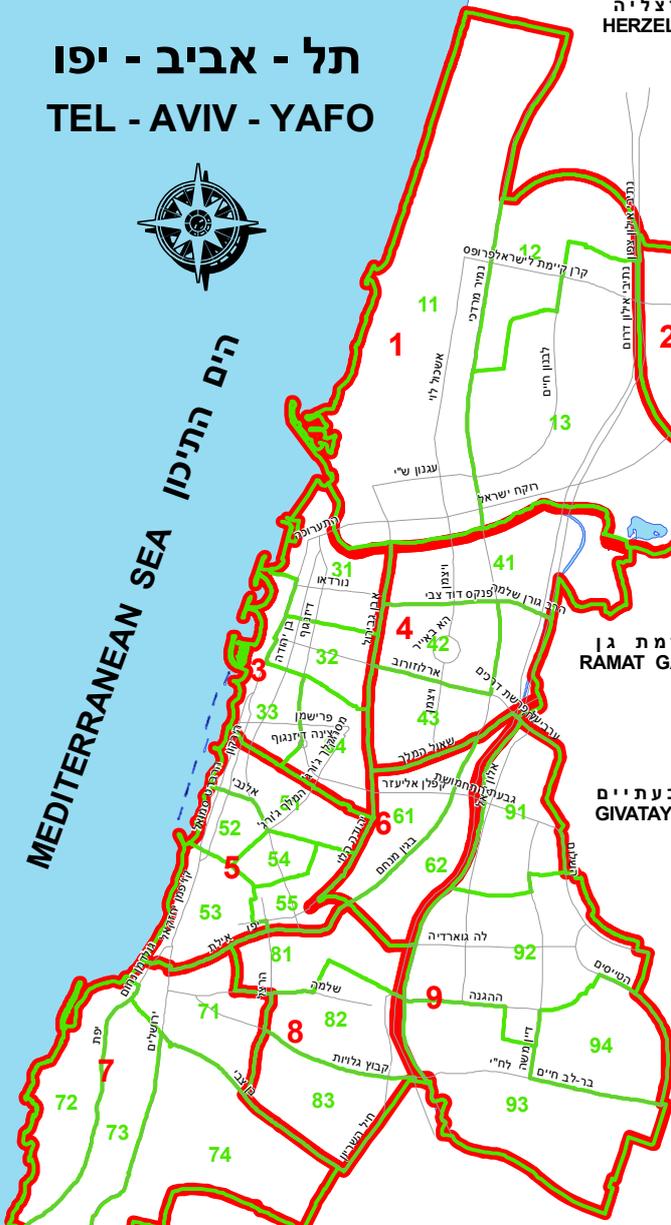
רמת גן
 RAMAT GAN

גבעתיים
 GIVATAYIM

מקרא LEGEND

- גבול רובע
- גבול תת רובע

הים התיכון
 MEDITERRANEAN SEA

חולון
 HOLON

קנה מידה - 1:78,000

עיריית תל אביב - יפו

המרכז למחקר כלכלי וחברתי

מרכז יאיר-מערב מידע גיאוגרפי, אגף המיחשוב

בתי
 BAT YAM

מטרופולין תל-אביב

METROPOLITAN AREA OF TEL-AVIV

תל - אביב - יפו

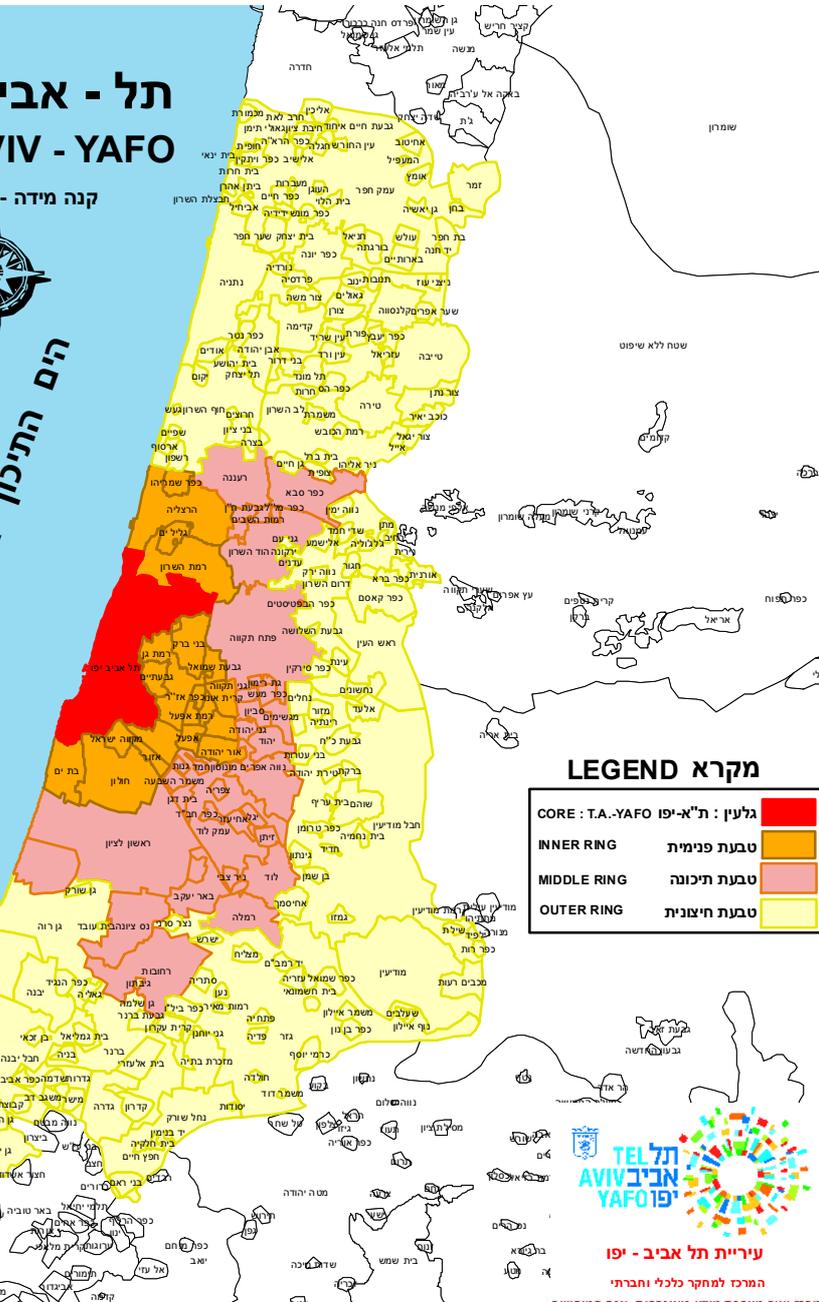
TEL - AVIV - YAFO

קנה מידה - 1:500,000

הים התיכון

MEDITERRANEAN SEA

מקרא LEGEND

	גלעין : ת"א-יפו T.A.-YAFO CORE
	טבעת פרימית INNER RING
	טבעת תיכונה MIDDLE RING
	טבעת חיצונית OUTER RING

עיריית תל אביב - יפו

המרכז למחקר כלכלי וחברתי

מרכז יאיר-מערך מידע גיאוגרפית, אגף המיחשוב